

**NOTITIE REIKWIJDTE EN
DETAILNIVEAU PLANMER
BUITENGEBIED MENTERWOLDE**

**Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER
Buitengebied Menterwolde**

Code 1115403 / 17-12-12

GEMEENTE MENTERWOLDE 1115403 / 17-12-12
NOTITIE REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU PLANMER BUITENGEBIED
MENTERWOLDE

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	<u>blz</u>
1. INLEIDING	1
1. 1. Een nieuw bestemmingsplan	1
1. 2. Verplichting om een planMER op te stellen	1
1. 3. Doel van de mer-procedure	3
1. 4. Procedure en inhoud van een planMER	3
1. 5. Doel en opzet van deze notitie reikwijdte en detailniveau	4
2. HUIDIGE SITUATIE, BELEIDSKADER, VOORNEMEN EN AUTONOME ONTWIKKELINGEN	5
2. 1. Huidige situatie	5
2. 2. Belangrijkste beleidsuitgangspunten	9
2. 3. Het voornemen: een nieuw bestemmingsplan buitengebied	10
2. 4. Autonome ontwikkelingen	18
3. TE ONDERZOEKEN MILIEUASPECTEN	21
3. 1. Ecologie	21
3. 2. Landschap, cultuurhistorie en archeologie	24
3. 3. Bodem en water	25
3. 4. Woon- en leefklimaat	26
3. 5. Duurzame energie	27
4. ALTERNATIEVENONTWIKKELING	28
4. 1. Referentiesituatie	28
4. 2. Het voornemen	28
4. 3. Extra schaalvergroting	28
4. 4. Alternatief kleinschalige windmolens	29
4. 5. Alternatieven en scenario's stikstofberekeningen	29
5. CONCLUSIE	31
5. 1. Te onderzoeken alternatieven	31
5. 2. Te onderzoeken ontwikkelingen en milieuaspecten	31
5. 3. Cumulatietoets	32
5. 4. Afbakening van het plangebied en het studiegebied	32
5. 5. Tijdshorizon	33

BIJLAGEN

Bijlage 1 **Inhoudelijke en procedurele vereisten**

Bijlage 2 **Beleidskader**

1. INLEIDING

1. 1. Een nieuw bestemmingsplan

Als gevolg van de verplichting om bestemmingsplannen eens in de 10 jaar te actualiseren werkt de gemeente Menterwolde aan het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied. Omdat het bestemmingsplan het afwegingskader vormt voor (toekomstige) activiteiten die mer-(beoordelings)plichtig zijn, wordt bij de voorbereiding van het bestemmingsplan Buitengebied Menterwolde een planmer-procedure¹⁾ doorlopen.

Het plangebied van het bestemmingsplan omvat het gehele buitengebied, uitgezonderd de grotere kernen Muntendam, Zuidbroek, Noordbroek en Meeden. Het studiegebied van het planmer zal groter zijn, aangezien de milieueffecten tot buiten het plangebied kunnen reiken (zie afbakening studiegebied in hoofdstuk 4).

PlanMER met een focus op het buitengebied

Voorafgaand aan het nieuwe bestemmingsplan is een structuurvisie opgesteld. Deze gemeentebrede structuurvisie geeft de hoofdlijnen aan van het ruimtelijk beleid aan voor de gemeente Menterwolde. Naast een visie op ontwikkelingen in het buitengebied, komen in de visie verschillende stedelijke en infrastructurele ontwikkelingen aan de orde zoals de verdubbeling van de N33, het oprichten van een windmolenpark en uitbreiding van het bedrijventerrein Gouden Driehoek.

Er wordt voor gekozen om het planMER te concentreren op de ontwikkelingen in het buitengebied. Vanwege de volgende redenen wordende volgende ontwikkelingen uit de structuurvisie niet apart onderzocht:

1. Binnen de komende 10 jaar (planperiode) niet aan de orde zijn. Dit geldt voor nieuwe uitleglocaties voor woningbouw en de uitbreiding van het bedrijventerrein de Gouden Driehoek;
2. Verschillende ontwikkelingen volgen een zelfstandige mer-procedure (of hebben deze al afgerond). Dit geldt voor de verdubbeling van de N33 en het windpark langs dezelfde route;
3. De ontwikkeling is nog niet concreet genoeg. Dit geldt bijvoorbeeld voor het Factory Outlet Centre.

Wel worden ontwikkelingen die een zelfstandige mer-procedure doorlopen, meegenomen als autonome ontwikkelingen (zie paragraaf 2.4).

1. 2. Verplichting om een planMER op te stellen

Planmer-plicht

Een *planmer* is wettelijk verplicht bij het voorbereiden van programma's en plannen waarbij:

- a. het betreffende plan (een structuurvisie, een bestemmingsplan e.d.) het 'kaders vormt' voor activiteiten in het plangebied, waarvoor de Wet Milieubeheer een project-m.e.r. of een m.e.r.-beoordeling verplicht stelt;

¹⁾ De afkorting planmer wordt gehanteerd voor de procedure van milieueffectrapportage. De afkorting planMER heeft betrekking op het milieueffectrapport, de uitkomst van deze procedure.

- b. de ontwikkelingen binnen het plan mogelijk tot significante gevolgen leidt voor Natura 2000-gebieden.

Planmer-plicht

Primaire aanleiding voor het opstellen van een planMER bij dit bestemmingsplan, zijn de mogelijkheden voor schaalvergroting van de veehouderij. In Menterwolde worden mogelijkheden geboden voor het vergroten voor de grondgebonden landbouw, het gaat daarbij voornamelijk om de melkveesector. Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor 'de oprichting, uitbreiding en wijziging van een installatie voor het fokken, mesten of houden van dieren' moet een projectmer of een mer-beoordeling worden uitgevoerd²⁾. Ook het oprichten van een (mest)vergistingsinstallatie is op basis van het Besluit mer een mer-beoordelingplichtige activiteit³⁾.

Op basis van de Provinciale Omgevingsverordening zijn de uitbreidingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij zeer beperkt (zie hoofdstuk 2). Op basis van de in 2011 gewijzigde provinciale verordening, mogen bestaande IV-bedrijven, afhankelijk van de ligging in witte, gele en groene gebieden beperkt uitbreiden (zie bijlage 2). De uitbreidingsmogelijkheden vormen mede aanleiding voor het opstellen van een planMER.

Het bestemmingsplan Buitengebied vormt een afwegingskader voor deze activiteiten. Dit plan is daarom planmer-plichtig.

Ook kleinschalige activiteiten worden meegenomen

Activiteiten die niet rechtstreeks de drempelwaarde voor de projectmer- of mer-beoordelingsplichtig overschrijden, kunnen op basis van de nieuwe mer-systematiek leiden tot de verplichting om een planMER op te stellen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om activiteiten die vanwege hun specifieke ligging of als gevolg van cumulatie belangrijke nadelige gevolgen met zich mee brengen voor de landschappelijke of natuurlijke in een gebied. Het onbeperkt toestaan van bijvoorbeeld kleinschalige kampeerterreinen en mestvergisters heeft in sommige gevallen een dergelijke uitstraling. In deze notitie wordt afgewogen in hoeverre kleinschalige en perceelsgebonden activiteiten moeten worden meegenomen in het MER.

Noodzaak voor een passende beoordeling

Op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn natuurgebieden aangewezen met natuurwaarden van Europees belang: de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Bij projecten en plannen waarvan niet op voorhand kan worden uitgesloten dat zij leiden tot significant negatieve effecten voor de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden, moet een passende beoordeling worden uitgevoerd. In de gemeente Menterwolde liggen geen Natura 2000-gebieden. Als gevolg van de grote afstand tot Na-

²⁾ In dit plangebied zal het voornamelijk gaan om het uitbreiden van melkveehouderijen naar meer dan 200 stuks melkvee (categorie D14 uit de bijlage van het Besluit milieueffectrapportage).

³⁾ Het gaat hier om een activiteit uit categorie D18 van het Besluit milieueffectrapportage

tura 2000-gebieden worden directe effecten zoals verstoring (door licht of geluid) of verdroging (door het onttrekken van water) worden uitgesloten.

Wel kunnen als gevolg van de depositie van ammoniak (uit nieuwe stallen) significant negatieve effecten ontstaan voor de stikstofgevoelige habitats in onder andere het Drensche Aa-gebied. Zodoende wordt bij het planMER een passende beoordeling opgenomen.

1. 3. Doel van de mer-procedure

De milieueffectrapportage is bedoeld om milieubelangen een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming rondom plannen en projecten. Er zijn verschillende typen milieueffectrapportage. Een planmer is bedoeld voor plannen met een strategisch karakter zoals structuurvisies of plannen die het kader vormen voor vervolgbesluiten die mer- of mer-beoordelingsplichtig zijn, zoals de aanvraag van omgevingsvergunningen (en in bepaalde gevallen bestemmingsplannen, wijzigingsplannen of uitwerkingsplannen).

Het planMER moet inzichtelijk maken of de gemaakte planologische keuzes op gebiedsniveau leiden tot significante effecten voor het milieu. Het bestemmingsplan bevat generiek toelatingsbeleid. Omdat niet op voorhand kan worden voorspeld welke ontwikkelingen zich zullen voordoen en op welk perceel, heeft het planMER in aansluiting op het bestemmingsplan een relatief hoog abstractieniveau. De effecten worden perceelsoverstijgend (cumulatief) in beeld gebracht. Bij het indienen van een concrete vergunningaanvraag, worden de milieueffecten door middel van een projectMER, mer-beoordeling of een vormvrije mer-beoordeling meer gedetailleerd onderzocht.

1. 4. Procedure en inhoud van een planMER

Planmer-procedure

Het opstellen van een planMER gebeurt aan de hand van een aantal wettelijk verplichte stappen. De planmer-procedure loopt gelijk op met de procedure voor het bestemmingsplan. Het planMER wordt gezamenlijk met het ontwerpbesluit ter inzage worden gelegd. In bijlage 1 wordt de planmer-procedure meer gedetailleerd beschreven.

Bestemmingsplan	planMER
Opstellen voorontwerpbestemmingsplan	Opstellen NRD
Ter inzage leggen voorontwerpbestemmingsplan	Raadplegen overleg- en adviesorganen
Beantwoorden inspraak en overleg en opstellen ontwerpbestemmingsplan	Opstellen planMER
Zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan	Ter inzage leggen planMER
	Toetsingsadvies van de Commissie mer
Vaststellen van het bestemmingsplan	

Tabel 1 Afstemming tussen de verschillende procedures

Inhoud

Het planMER moet voldoende informatie bevatten om de besluitvorming op een goede manier af te kunnen afronden. In dit geval is het detailniveau van het bestemmingsplan leidend voor de inhoud van het planMER. Verder staat de vergelijking tussen de huidige situatie, autonome ontwikkeling en de toekomstige situatie centraal in het MER. In bijlage 1 worden de wettelijke inhoudsvereisten nader beschreven.

1. 5. Doel en opzet van deze notitie reikwijdte en detailniveau

Met deze notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) wordt afgebakend welke aspecten in het planMER moeten worden meegenomen en op welke manier deze worden onderzocht. Daarnaast heeft de notitie een communicatief doel. Op basis van de notitie worden betrokken overleg- en adviesinstanties geïnformeerd over de reikwijdte en detailniveau van het planMER.

De NRD is als volgt opgezet:

- hoofdstuk 2 geeft een beeld van het beleid dat op het plangebied van toepassing is, de huidige situatie in het plangebied, de ontwikkelingen die in het plangebied zijn voorzien (het voornemen) en autonome ontwikkelingen die in het gebied spelen;
- hoofdstuk 3 bevat een korte verkenning van de milieuaspecten die spelen in het buitengebied en doet per aspect een voorstel voor een onderzoeksanpak;
- hoofdstuk 4 geeft een afweging van de alternatieven die in het planMER worden onderzocht;
- in hoofdstuk 5 worden conclusies getrokken ten aanzien van de reikwijdte en het detailniveau van het planMER.

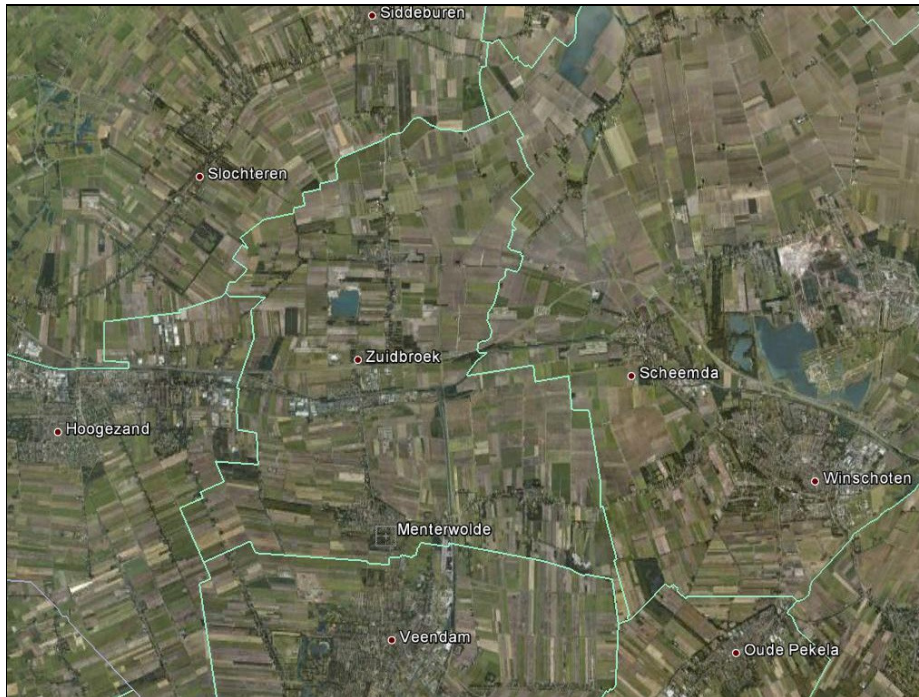
2. HUIDIGE SITUATIE, BELEIDSKADER, VOORNEMEN EN AUTONOME ONTWIKKELINGEN

2. 1. Huidige situatie

Om te kunnen bepalen welke landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden er in de gemeente Menterwolde aanwezig zijn, wordt in deze paragraaf de huidige situatie in het plangebied beschreven.

2.1.1. Algemene gegevens

De gemeente Menterwolde is gelegen in het hart van de provincie Groningen. Het grondgebied van de gemeente grenst aan de gemeenten Slochteren, Oldambt, Pekela, Veendam en Hoogezand - Sappemeer. De gemeente beslaat een oppervlakte van 8.162 hectare (2008, bron: CBS). In onderstaand figuur is het grondgebied van de gemeente weergegeven. Het inwonersaantal in de gemeente is 12.359 in 2012 (bron: CBS).

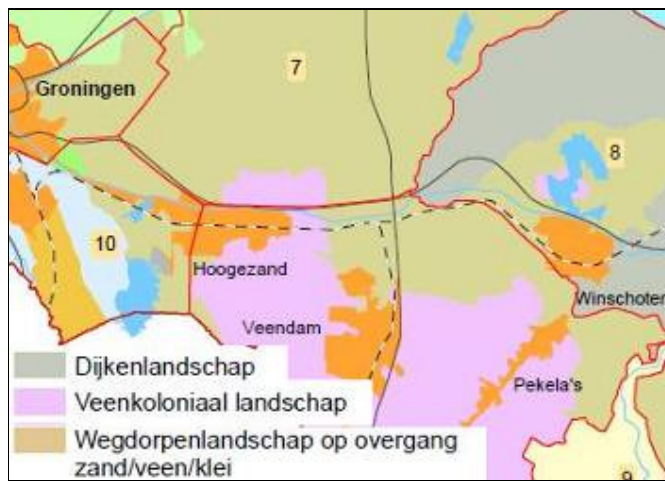
Figuur 1. Grondgebied van de Gemeente Menterwolde (bron: Google Earth)

Landschap en cultuurhistorie

In de gemeente komen de volgende landschapstypen voor:

- Het dijkenlandschap van het Oldambt;
- Veenkoloniaal landschap;
- En op de overgang tussen het zand, veen en het klei: het wegdorpenlandschap.

In onderstaand figuur zijn de landschapstypen weergegeven.

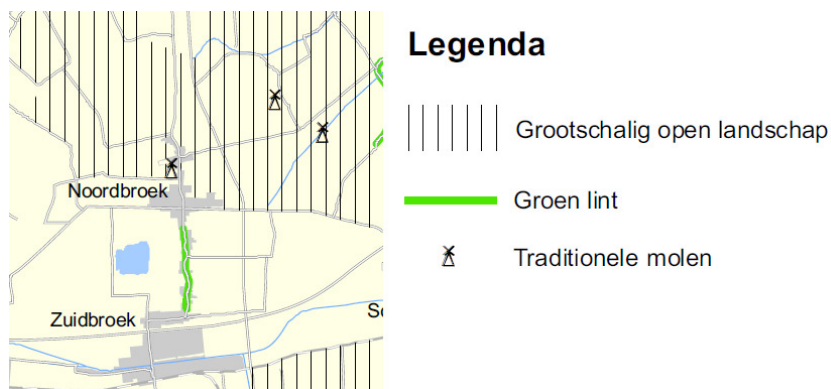
Figuur 2. Fragment kaart landschapstypen en deelgebieden, (bron: Provinciaal Omgevingsplan 2009-2013)

In onderstaande tabel zijn de kernkarakteristieken van de landschapstypen weergegeven:

Landschapstype	Kernkarakteristieken
Dijkenlandschap	<ul style="list-style-type: none"> - Grootschalige openheid; - Oude en voormalige dijken; - Duisternis en stilte.
Veenkoloniaal landschap	<ul style="list-style-type: none"> - Karakteristieke waterlopen (kanalen- en wijkenstructuur); - Grootschalige openheid; - Duisternis en stilte.
Wegdorpenlandschap op de overgang zand/veen/klei	<ul style="list-style-type: none"> - Grootschalige openheid; - Reliëf (glaciale ruggen/inversieruggen); - Groene dorpslinten; - Duisternis en stilte.

Tabel 2 Kernkarakteristieken van de verschillende landschapstypen

In onderstaande kaart is specifiek de ligging van een aantal karakteristieke landschapselementen weergegeven.

Figuur 3. Landschappelijke waarden (bron: Omgevingsverordening Groningen)

Natuurwaarden

Binnen de gemeente Menterwolde zijn geen Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten of onderdelen van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gelegen. In de gemeente komen kleinere natuurgebieden voor die buiten de Ecologische Hoofdstructuur zijn gelegen. In onderstaand figuur zijn deze natuurgebieden weergegeven (groen). Het betreft hier aangeplante bospercelen en houtteelt. Daarnaast komen de natuurgebiedjes “De Wiede” en “Tussen de Venen/Heemtuin” voor.

Figuur 4. Natuurgebieden (bron: Provinciaal Omgevingsplan 2009-2013)

Landbouwsector

Het buitengebied van Menterwolde is te typeren als een sterk akkerbouwgebied. Er is weinig sprake van ‘vergroening’ (de omzetting van akkerbouwbedrijven naar melkveehouderij). Het aandeel intensieve veehouderij is beperkt. Ten westen van Zuidbroek bevindt zich een glastuinbouwgebied. Deze locatie maakt deel uit van een glastuinbouw-zone tussen Sappemeer en Zuidbroek. De ontwikkelingen in de glastuinbouw richten zich vooral op het bestaande glastuinbouwgebied. Van (grootschalige) uitbreiding is geen sprake.

Op basis van gegevens van het CBS (landbouwtellingen) kan de ontwikkeling van het aantal agrarische bedrijven en dieren in beeld worden gebracht (zie onderstaande tabel).

Diercategor gorie	Aantal bedrijfstakingen ^{[1])}				Aantal dieren			
	2000	2011	Trend 2000- 2011 (%)	2022	2000	2011	Trend 2000- 2011 (%)	2022
Melkvee	22	15	-31,8	10	3057	3951	29,2	5106
Vleesvee	11	9	-18,2	7	1537	373	-75,7	91
Schape	11	11	0,0	11	617	995	61,3	1605
Geiten	2	5	150,0	13	4	148	3600,0	200
Paarden en pony's	24	18	-25,0	14	80	153	91,3	293
Varkens	19	7	-63,2	3	6370	9739	52,9	1489 0
Kippen	10	7	-30,0	5	2333 50	2074 24	-11,1	1843 78
Slachteen den	1	0	-100,0	0	2000 0	0	-100,0	0

Tabel 2 Aantal bedrijfstakingen en aantal dieren (Bron: CBS)

Op basis van de bovenstaande tabel kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Melkvee: het aantal bedrijven neemt af met 32% en het aantal dieren neemt toe met 30%. De bedrijven worden dus groter. Dit laat de schaalvergroting in de melkveehouderij zien;
- Vleesvee: het aantal bedrijven is afgenomen met 18% en ook het aantal dieren met 75%. Per bedrijf worden meer dieren gehouden. Ook hier vindt daarmee schaalvergroting plaats;
- Schape: het aantal bedrijven is gelijk gebleven en het aantal schape is met 60% toegenomen. De bedrijven worden dus groter. Ook hier vindt dus schaalvergroting plaats;
- Geiten: het aantal bedrijven is beperkt toegenomen en het aantal dieren is in verhouding fors toegenomen. Dit komt vooral omdat er in 2000 nog bijna geen geiten werden gehouden in Menterwolde. Rekening houdend met een verdere verdubbeling van het aantal veehouderijen waar geiten worden gehouden, wordt rekening gehouden met een groeitrend van 100%;
- Paarden en pony's: het aantal bedrijven neemt af met 25% en het aantal dieren neemt toe met 90%. Er komen dus minder bedrijven met in totaal meer paarden. Ook hier vindt dus schaalvergroting plaats;
- Varkens: het aantal bedrijven neemt af met een 25% en het aantal dieren neemt toe met 90%. Er komen dus minder bedrijven met in totaal meer varkens. Ook hier vindt dus schaalvergroting plaats;
- Kippen: het aantal bedrijven is afgenomen met 30% en ook het aantal dieren met 11%. Per bedrijf worden meer dieren gehouden. Ook hier vindt schaalvergroting plaats;
- Slachteenden: in 2000 was er één bedrijf aanwezig en in 2011 was dit bedrijf niet meer aanwezig. Deze diercategorie speelt dus geen rol van betekenis in het planMER.

^{[1])} Bij de CBS gegevens vallen bedrijven die een neventak hebben onder meerdere bedrijfstakingen. Dit verklaart waarom er in de tabel het totaal aantal bedrijven hoger is dan het aantal (volwaardig) agrarisch bedrijven dat in de gemeente aanwezig is.

Recreatie en toerisme

In de gemeente komen enkele kleinere dagrecreatieve voorzieningen voor, zoals Noord-Nederlands Trein & Tram Museum, Heemtuin en Natuurpark Tussen de Venen. Buiten de Eurohal bij het Van der Valkcomplex komen grootschalige voorzieningen met grote bezoekersaantallen niet voor.

Wonen, niet-agrarische bedrijven en voorzieningen

Menterwolde is een relatief kleine plattelandsgemeente met op 1-1-2012 12.359 inwoners. Het inwonertal heeft in de jaren negentig een groei te zien gegeven, in de tien jaar erna is er eerst nog (tot 2003) sprake van groei, daarna van een geleidelijke daling. Overigens is deze daling met circa 0,15% per jaar relatief bescheiden.

De gemeente Menterwolde is betrokken bij op het opstellen van het *Regionaal Woon- en leefbaarheidsplan* voor Oost-Groningen. Daarnaast stelt de gemeente een eigen *Gemeentelijk Woon- en leefbaarheidsplan* op. In het *Regionaal Woon- en leefbaarheidsplan* wordt rekening gehouden met een bevolkingskrimp van 7% in de jaren 2010-2030. Krimp betekent overigens niet dat er geen nieuwbouwwoningen meer worden gebouwd, maar betekent een andere vorm van nieuwbouw, veelal gecombineerd met maatregelen in de bestaande voorraad.

2. 2. Belangrijkste beleidsuitgangspunten

In de bijlage 2 zijn de belangrijkste beleidsuitgangspunten op provinciaal en gemeentelijk niveau weergegeven. Op basis van de beleidsuitgangspunten wordt de ontwikkelingsruimte bepaald waarbinnen alternatieven kunnen worden afgewogen. Dit zijn de belangrijkste beleidsuitgangspunten:

- Tot een omvang van 2 hectare mogen gemeenten beslissen over de inpassing van agrarische bouwpercelen. Boven deze omvang wordt ook de Provincie betrokken (*Provinciale Omgevingsverordening*);
- De groeimogelijkheden voor de intensieve veehouderij zijn beperkt overeenkomstig de gebiedsindeling van de Provinciale Omgevingsverordening;
- Bij de omvang van agrarische bouwpercelen en overige ontwikkelingsmogelijkheden wordt rekening gehouden met de provinciaal beschermde landschapskenmerken en de gebiedsdifferentiatie uit de nota Agrarische bouwblokken en landschap, regio Oost.

Op basis van het beleid kunnen toetsingscriteria voor het MER worden geselecteerd. In het MER wordt in ieder geval de effecten beoordeeld aan de hand van de volgende toetsingscriteria:

- Instandhoudingsdoelstellingen van natuurgebieden die worden beschermd in het kader van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura 2000-gebieden);
- De kenmerkende landschapswaarden van kaart 6A van de Provinciale Omgevingsverordening;
- De kwaliteit van akkervogelgebieden en natuurgebiedjes buiten de Ecologische Hoofdstructuur (Provinciale Omgevingsverordening).

2. 3. Het voornemen: een nieuw bestemmingsplan buitengebied

Voor het bestemmingsplan Buitengebied is een Nota van Uitgangspunten opgesteld. De nota bevat de uitgangspunten voor de bestemmingen in het nieuw op te stellen bestemmingsplan.

In het kader van het op te stellen bestemmingsplan Buitengebied Menterwolde is het belangrijk te constateren dat de landschappelijke verscheidenheid heeft geleid tot een diversiteit aan functies. Deze functies zijn op veel plaatsen nauw met elkaar verweven. Belangrijke functies in het buitengebied zijn met name landbouw, water en (in ondergeschikte mate) natuur. Ook maakt een aantal linten met wonen en bedrijvigheid deel uit van dit plan buitengebied. Ondanks verschillende functies naast elkaar, is de landbouw vanouds de belangrijkste grondgebruiker. De landbouw is onderhevig aan wijzigingen in de bedrijfsvoering, zoals de schaalvergroting en - op onderdelen - verbreding met andere activiteiten.

Het bestemmingsplan zal niet alleen een goede planologische regeling moeten bieden voor de afzonderlijke functies en activiteiten, het zal ook het gemeentelijk instrument moeten zijn waarmee nieuwe ontwikkelingen kunnen worden gestuurd en begeleid. Dat betekent dat het bestemmingsplan Buitengebied ook moet fungeren als richtingwijzer voor nieuwe initiatieven.

Aan de ene kant zal het nieuwe bestemmingsplan dus een (beschermende) regeling bevatten voor de huidige situatie. Aan de andere kant zal rekening worden gehouden met en ingespeeld worden op toekomstige ontwikkelingen.

Beschermen van waarden in het nieuwe bestemmingsplan

In onderstaande tabel zijn de voorstellen uit de Nota van uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan buitengebied ten aanzien van bescherming van landschap, cultuurhistorie, archeologie en natuur weergegeven.

Thema	Voorstel hoe te regelen in nieuw bestemmingsplan buitengebied
Landschap	<ul style="list-style-type: none"> De landschappelijke basis wordt beschermd binnen de bestemmingen. Unieke landschapselementen en archeologische, ecologische en geologische waarden worden –voor zover aanwezig- beschermd door middel van een aanduiding of een dubbelbestemming. Structuurbepalende landschapselementen worden beschermd door middel van een omgevingsvergunning.
Cultuurhistorie	<ul style="list-style-type: none"> Het bestemmingsplan is gericht op het behoud en de versterking van de cultuurhistorische waarden van het buitengebied. Er kan aangesloten worden bij de onderscheiden elementen van de Cultuurhistorische waardenkaart Provincie Groningen en bij de relevante kaarten van de Omgevingsverordening (in het bijzonder kaart 6a, landschapswaarden); In het bestemmingsplan worden bestaande waardevolle elementen beschermd.
Archeologie	<ul style="list-style-type: none"> Ten aanzien van behoudenswaardige vindplaatsen is zo veel mogelijk het behoud in situ van toepassing ³⁾;

³⁾ Artefacten zijn in situ wanneer deze zich nog op de oorspronkelijke plaats van de positie bevinden, dat wil zeggen de objecten liggen of staan nog precies zo als ze

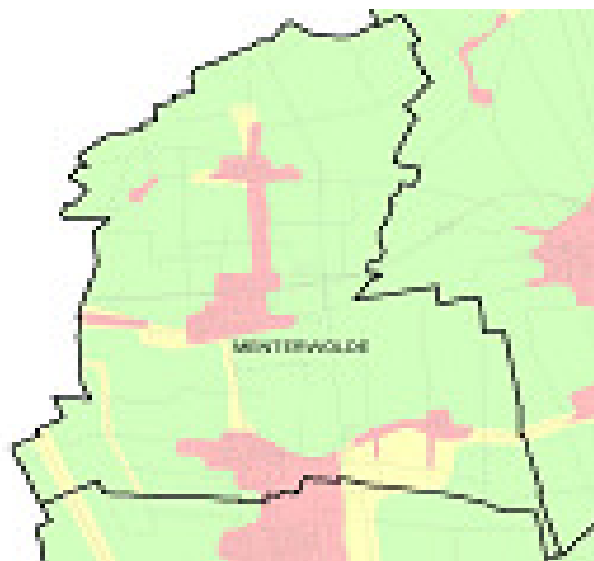
Thema	Voorstel hoe te regelen in nieuw bestemmingsplan buitengebied
	<ul style="list-style-type: none"> • Voor gebieden met archeologische waarden wordt in het bestemmingsplan een beschermende regeling opgenomen; • Deze aanvullende bestemming is gekoppeld aan een omgevingsvergunningstelsel voor bepaalde werkzaamheden alsmede, indien relevant, aan de bouw- en sloopvergunningen.
Natuur	<ul style="list-style-type: none"> • Bestaande bos- en natuurgebieden worden onder de bestemming 'bos en natuur' gebracht. • Bestaande hoofdwatergangen worden bestemd als water. • Voor het dempen, graven, verdiepen en verbreden van sloten moet, ter afweging van de landschappelijke en natuurlijke waarden, een omgevingsvergunning aangevraagd worden.

Tabel 3 Bescherming van landschappelijke, cultuurhistorische, archeologische en natuurlijke waarden in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied

In onderstaande tabel zijn de voorstellen ten aanzien van ontwikkelingsmogelijkheden uit de Nota van uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan buitengebied aangegeven en is weergegeven hoe deze ontwikkelingsmogelijkheden worden meegenomen in het planMER.

Schaalvergroting agrarische bouwpercelen en gebiedsdifferentiatie

De essentie van de schaalvergrotingsmogelijkheden in de regio Oost is weergegeven in de notitie "Agrarische bouwblokken en landschap, doorvertaling regio Oost". Voor agrarische schaalvergroting geldt, net als voor een dorpsuitbreiding of de aanleg van een klein bedrijfsterrein, dat dit niet overal mogelijk is. Op basis van het kenmerkende onderscheid in landschapstypen van Oost Groningen is een onderscheid gemaakt in zogenaamde groene, gele en rode gebieden.

Figuur 5. Uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande agrarische bedrijven (bron: Nota agrarische bouwblokken en landschap).

in het verleden zijn achtergelaten. Artefacten in situ verschaffen de archeologie veel meer informatie dan losse vondsten.

In de nota van uitgangspunten zijn de mogelijkheden voor schaalvergroting per gebiedstype als volgt vertaald.

Beleidsinzet gemeente	Ontwikkelingsruimte bij recht	Ontwikkelingsruimte via wijzigingsbevoegdheden
Voor de <u>groene gebieden</u> (verreweg het grootste gedeelte van het plangebied) geldt een ja, mits-beleid	Volwaardige agrarische bedrijven krijgen bij recht een bouwperceel van 1 hectare, tenzij bedrijven al een grotere oppervlakte hebben, in welke geval de huidige oppervlakte wordt inbestemd	Maximaal 2 ha. Daarnaast wordt overwogen om aan maximaal 10 percelen worden meegewerkt aan een groei tot 3 ha. De randvoorwaarden voor deze wijzigingsbevoegdheid worden onderzocht door middel van een alternatief.
In de <u>gele gebieden</u> (veelal beperkte zones rond stedelijke gebieden en de lintstructuren) geldt een <u>nee, tenzij beleid</u> . Er geldt een extra bewijslast om schaalvergroting te realiseren	Volwaardige agrarische bedrijven krijgen bij recht een bouwperceel van 1 hectare, tenzij bedrijven al een grotere oppervlakte hebben, in welke geval de huidige oppervlakte wordt inbestemd	Maximaal 1,5 hectare
in de <u>rode gebieden</u> (de stedelijke gebieden en waardevolle landschapselementen) zijn de schaalvergrotingsmogelijkheden beperkt	Volwaardige agrarische bedrijven krijgen bij recht een bouwperceel van 1 hectare, tenzij bedrijven al een grotere oppervlakte hebben, in welke geval de huidige oppervlakte wordt inbestemd	Maximaal 1 hectare.

Tabel 4 Uitbreidingsmogelijkheden agrarische bedrijven per gebied

Uitgangspunten per thema

In de onderstaande tabel is aangegeven welke ontwikkelingsmogelijkheden het nieuwe bestemmingsplan buitengebied per thema biedt.

Thema	Ontwikkelingsmogelijkheden	Wel/niet meenemen in het planMER
Agrarisch	<p><i>Grondgebonden bedrijven</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Voor grondgebonden agrarische bedrijven is de provinciale verordening leidend. De gemeente mag daarbinnen nuanceren, bijvoorbeeld gelet op de ligging in bepaalde gebieden. Tabel 4 beschrijft de uitgangspunten van de gemeentelijke uitwerking. Ten slotte kan zich tijdens de planperiode ook de situatie voordoen dat agrarische bedrijven stoppen met hun bedrijfsvoering of deze in bescheiden mate voortzetten. Een (ruim) bouwperceel is dan niet meer nodig. 	<ul style="list-style-type: none"> Deze ontwikkelingsmogelijkheden vormen de aanleiding voor het opstellen van een planMER en staan bij de beschrijving van de milieueffecten centraal. De bouwruimte wordt beoordeeld op alle relevante milieueffecten (zie hoofdstuk 3). Stoppende agrarische bedrijven hebben een gunstig effect op de stikstofdepositie. Hier wordt rekening meegehouden in het trendscenario van de stikstofberekeningen.
	<p><i>Intensieve veehouderij</i></p> <ul style="list-style-type: none"> De provinciale Omgevingsverordening 2011 geeft een restrictief beleid aangaande intensieve veehouderij (2011). Dit geldt zowel hoofdberoepsbedrijven als neventakken. <u>Bestaande IV-bedrijven</u> kunnen groeien overeenkomstig de gebiedszonering van de provincie: geen uitbreidingsruimte in de witte gebieden en een oppervlakte van maximaal 7.500 m² in groene gebieden (gele gebieden komen in de gemeente niet voor). Dit beleid wordt nader beschreven in bijlage 2; <u>Nieuwvestiging</u> van intensieve veehouderijbedrijven is niet toegestaan. Dit geldt ook voor de omzetting van een grondgebonden bedrijf in een intensieve veehouderij. In feite is dit immers óók een vorm van nieuwvestiging; Voor het opzetten van een nieuwe economisch rendabele intensieve neventak bij bestaande grondgebonden bedrijven biedt het bestemmingsplan geen ruimte. Bedrijven met een dergelijke neventak manifesteren zich als volwaardig bedrijf met een navenante landschappelijke impact. <u>Nieuwe intensieve neventakken worden daarom uitgesloten.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> De ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve agrarische bedrijven worden meegenomen in het MER. In het planMER wordt geen rekening gehouden met nieuwvestiging en nieuwe neventakken van intensieve veehouderij. In het planMER wordt er rekening mee gehouden dat bestaande neventakken tot de maximale oppervlakte kunnen doorgroeien.
	<p><i>Nieuwe bouwpercelen/verplaatsing</i></p> <ul style="list-style-type: none"> In het bestemmingsplan worden geen mogelijkheden voor de verplaatsing en nieuwvestiging van agrarisch bedrijven. Wanneer een concrete aanvraag zich voordoet, wordt hiervoor een zelfstandige planprocedure gevolgd. 	<ul style="list-style-type: none"> In de stikstofscenario's wordt geen rekening gehouden met verplaatsingen en nieuwvestiging voor bedrijven.

Thema	Ontwikkelingsmogelijkheden	Wel/niet meenemen in het planMER
	<p><i>Mestopslag</i> In de gemeente Menterwolde is het beleid er op gericht dat mestopslag binnen het bouwblok gerealiseerd wordt. Er kan, onder bepaalde voorwaarden, een afwijking verleend worden als:</p> <ul style="list-style-type: none"> • er binnen het bouwblok onvoldoende ruimte is; • agrarische bedrijven binnen de bebouwde kom liggen, terwijl een groot deel van het land behorend bij die bedrijven elders ligt; • agrarische bedrijven buiten de bebouwde kom liggen, terwijl een groot deel van het land behorend bij hun bedrijf elders ligt en waarbij door de bebouwde kom moet worden gereden om het land te bereiken. 	<ul style="list-style-type: none"> • De mestopslag op veldkavels wordt in het planMER beoordeeld op de aspecten ecologie en landschap.
	<p><i>Mestvergisting</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • In het plangebied is weinig tot geen vraag naar co-vergisting van mest. Voor dit type mestvergister worden dan ook geen mogelijkheden opgenomen. Wel is er ruimte voor duurzame verwerking van mest via mestraffinage, waarbij mest wordt ontleedt in waardevolle grondstoffen. De vergistingsinstallaties worden voor 100% voorzien van materiaal van het eigen bedrijf en zijn qua omvang niet groter dan een zeecontainer. 	<ul style="list-style-type: none"> • In het planMER worden de milieueffecten van de (relatief) kleinschalige mestraffinage kwalitatief in beeld gebracht. Daarbij worden in ieder geval de effecten op het gebied van ecologie, landschap en woon- en leefklimaat in beeld gebracht.
	<p><i>Verbreiding</i> Het bestemmingsplan biedt mogelijkheden voor een verbreding met agrarische dan wel niet-agrarische takken die passen in het landelijk gebied:</p> <ul style="list-style-type: none"> • in combinatie met recreatie (kamperen-bij-de-boer) of logiesverstrekking met ondergeschikte vormen van horeca; • productiegebonden detailhandel; • kleinschalige bedrijfsfuncties. <p>Voor het toestaan van tweede takken geldt een nader afwegingsmoment in de vorm van een procedure om af te wijken van het bestemmingsplan, gekoppeld aan ruimtelijke randvoorwaarden. Zo mag bijvoorbeeld geen sprake zijn van verkeersoverlast, buitenopslag, aantasting van het straatbeeld, et cetera.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De nevenactiviteiten zijn kleinschalig van aard en blijven beperkt tot de bestaande bouwpercelen, waardoor er weinig tot geen negatieve gevolgen voor het milieu zijn te verwachten. Wel worden in het MER de landschappelijke effecten in beeld gebracht die kleinschalige kampeerterreinen met zich mee brengen. Deze kampeerterreinen zijn immers buiten de bouwpercelen toegestaan. Ook wordt aandacht besteed aan de gevolgen voor natuurwaarden in het gebied die een toename van het aantal recreanten in de gemeente heeft.
	<p><i>Funciewijziging</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • er worden mogelijkheden opgenomen voor hergebruik van agrarische bebouwing na bedrijfsbeëindiging. Door middel van een wijzigingsbevoegdheid wordt het mogelijk een agrarische functie om te zetten naar een zorgfunctie, een recreatieve functie, kleinschalige bedrijfsfunctie of een woonfunctie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Een woonfunctie of een (lichte) niet-agrarische functie betekent in vrijwel alle gevallen een verbetering voor het milieu. In het MER worden de effecten van de meest voorkomende functieverandering in beeld gebracht: de omzet-

Thema	Ontwikkelingsmogelijkheden	Wel/niet meenemen in het planMER
	<p><i>Tuinbouw en kassen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> In het bestemmingsplan zal ruimte worden geboden voor opengrondstuinbouw als vorm van agrarische bedrijfsvoering. In een aantal gevallen kan dat namelijk de positie van met name akkerbouwbedrijven versterken. Een ontwikkeling naar glastuinbouw is landschappelijk niet gewenst en past ook niet in het POP. Het bestemmingsplan voorziet niet in uitbreidingsmogelijkheden voor de glastuinbouw. <p><i>Opgaande teeltvormen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Het buitengebied van Menterwolde is overwegend open van karakter. Opgaande beplanting in de vorm van boomteelt en houtteelt is daarom niet overal wenselijk. In de open gebieden wordt opgaande beplanting uitgesloten. Aangesloten wordt bij het provinciaal beleid almede op de regelingen die zijn opgenomen in de recente complannen. 	<p>ting van een agrarisch bedrijf naar een burgerwoning. In de stikstofscenario's wordt rekening gehouden met stoppende agrarische bedrijven.</p> <ul style="list-style-type: none"> Opgaande teelten kunnen gevolgen hebben voor de beleving van het landschap. In het planMER worden de effecten van opgaande teelten in beeld gebracht. In het planMER blijft de glastuinbouw buiten beschouwing. Omdat aantasting van open gebieden niet aan de orde is, wordt in het planMER verder geen aandacht besteed aan opgaande teeltvormen.
Recreatie	<p><i>Dagrecreatie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> De gemeente zet in op het versterken van het recreatief (mede)gebruik, in combinatie met het verhogen van de landschappelijke waarden en natuurwaarden. <p><i>Kleinschalige verblijfsreactie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Regeling kleinschalig kamperen. Kleinschalige vormen van recreatie als logies met ontbijt, nieuwe vormen van kamperen ('glamping'). 	<ul style="list-style-type: none"> De (beperkte) effecten van kleinschalige dagrecreatie blijven in het MER buiten beschouwing. In het MER worden de landschappelijke effecten in beeld gebracht die kleinschalige kampeerterreinen met zich mee brengen.
Wonen	<ul style="list-style-type: none"> Bij agrarische bedrijven is één bedrijfswoning en zijn incidenteel twee bedrijfswoningen toegestaan Bij niet-agrarische bedrijven maximaal één bedrijfswoning per perceel Stoppende agrarische bedrijven kunnen worden omgezet naar een woonbestemming. 	<ul style="list-style-type: none"> Omzetting van agrarische bedrijven naar burgerwoningen brengt bovenlokale effecten met zich mee. De effecten van deze ontwikkeling worden in het planMER meegevoerd. Een enkele woning heeft een beperkt en lokaal effect voor het milieu. Het aantal tweede bedrijfswoningen zal beperkt zijn. Deze ontwikkelingen worden daar buiten beschouwing gelaten.

Thema	Ontwikkelingsmogelijkheden	Wel/niet meenemen in het planMER
Horeca en detailhandel	<p><i>Horeca</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Binnen het plangebied ligt het dorps huis Tripscompagnie. Behoudens kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen, is nieuwvestiging van horeca in het buitengebied niet mogelijk. 	<ul style="list-style-type: none"> Aangezien slechts kleinschalige horeca wordt toegestaan en er slechts sprake kan zijn van lokale effecten, blijven de effecten van horeca buiten beschouwing.
	<p><i>Detailhandel</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Nieuwvestiging van detailhandel is niet mogelijk, met uitzondering van productiegebonden detailhandel tot een omvang van 60 m². 	<ul style="list-style-type: none"> Aangezien slechts kleinschalige detailhandel bij bestaande functies wordt toegestaan en er slechts sprake kan zijn van lokale effecten, blijven de effecten van detailhandel buiten beschouwing.
Verkeer	<p><i>Infrastructuur</i></p> <ul style="list-style-type: none"> In het bestemmingsplan wordt het Tracébesluit voor de verbreding van de N33 tussen Assen en Zuidbroek juridisch-planologisch geregeld. 	<ul style="list-style-type: none"> Voor de uitbreiding van de N33 is een apart planvormingstraject en een planmer-procedure doorlopen. Uitbreiding van de N33, wordt daarom meegenomen als een autonome ontwikkeling.
	<p><i>Langzaam verkeer</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Uitbreiding of aanleg van padenstructuur voor langzaam verkeer 	<ul style="list-style-type: none"> Met de aanleg van nieuwe fiets- of voetpaden zijn aanlegwerkzaamheden gemoeid. Omdat in het plangebied geen gebieden met een hoge natuurwaarde aanwezig zijn en van dergelijke ingrepen ook geen verstrekkende landschappelijke effecten zijn te verwachten, blijft deze ontwikkelingsmogelijkheid in het MER buiten beschouwing.
Lichthinder	<p><i>Lichtsterkte vanuit ligboxenstal</i></p> <ul style="list-style-type: none"> In de bouw van een ligboxenstal mag alleen worden voorzien als de lichtsterkte daarbinnen minder dan 150 lux bedraagt, tenzij de lichtuitstraling met voorzieningen voor ten minste 90% wordt gereduceerd. 	<ul style="list-style-type: none"> Door voorwaarden in het bestemmingsplan op te nemen, blijven de effecten van lichtuitstraling vanuit nieuwe stallen beperkt. In de omgeving van het plangebied komen geen natuurgebieden voor die bijzonder gevoelig zijn voor lichtuitstraling. Dit aspect wordt daarom buiten beschouwing gelaten.
Duurzame energie	<p><i>Zonne-energie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> In het plangebied worden zonnepanelen op gebouwen in planologische zin mogelijk gemaakt. Velden met zonnepanelen zijn niet aan de orde. 	<ul style="list-style-type: none"> Mogelijkheden voor zonne-energie blijven beperkt tot installaties op gebouwen. De effecten voor het milieu zijn beperkt en blijven buiten beschouwing in het planMER.

Thema	Ontwikkelingsmogelijkheden	Wel/niet meenemen in het planMER
	<p><i>Windmolens en windturbines</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De bouw van windmolens met een ashoogte van 15 meter via afwijkingsmogelijkheid toegestaan bij agrarische bedrijven en woningen; • Geen mogelijkheden voor de realisatie van grote windturbines 	<ul style="list-style-type: none"> • De landschappelijke effecten en gevolgen voor het woon- en leefklimaat van kleine windmolens hebben een beperkte reikwijdte. In het planMER worden de landschappelijke effecten en de effecten ten aanzien van het woon- en leefklimaat in beeld gebracht. Ook wordt aandacht besteedt aan de potentiële energie-opbrengst van deze windturbines. Door middel van een alternatief wordt in beeld gebracht welke effecten zijn te verwachten als de windmolens ook bij woonpercelen en niet-agrarisch bedrijven mogen worden opgericht.

Tabel 5 Ontwikkelingsmogelijkheden uit het nieuwe bestemmingsplan buitengebied

2. 4. Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die zich los van het wel of niet vaststellen van de structuurvisie en het nieuwe bestemmingsplan doorgang zullen vinden. Het kan daarbij gaan om concrete projecten, marktontwikkelingen of de doorwerking van bepaald beleid. In deze paragraaf zijn de autonome ontwikkelingen die milieueffecten hebben, weergegeven. Hierbij is aangegeven hoe hier mee om wordt gegaan.

Autonome ontwikkelingen binnen het plangebied

Verdubbeling N33

Voor de N33, de rijksweg tussen Assen en Zuidbroek, is in 2010 het besluit tot verdubbeling genomen. Afspraken hierover zijn gemaakt tussen het Rijk en de provincies Drenthe en Groningen. De N33 ligt deels in de gemeente Menterwolde. In het plan tot verdubbeling is bij Zuidbroek voorzien in de aanleg van een klaverblad. Voor de verdubbeling is een tracébesluit vastgesteld. Daarnaast is er een mer-procedure doorlopen. Voor zover relevant wordt de ontwikkeling in het planMER meegenomen als autonome ontwikkeling.

Spoorverbindingen

In het Provinciaal Omgevingsplan (POP) is een zoekgebied opgenomen voor een hoge snelheidslijn oost-westelijk richting. Daarnaast is in het POP de zogenaamde Oostboog opgenomen, een aftakking van de spoorlijn Veendam-Groningen richting Winschoten. Deze spoorverbindingen zullen zal te zijner een eigen planvormingstraject/mer-traject gaan doorlopen en is nog niet concreet genoeg om mee te nemen als autonome ontwikkeling in het MER.

Figuur 6. Reserveringen infrastructuur (Provinciale Omgevingsvisie Groningen)

Ethyleenleiding

Ook is er een zoekgebied opgenomen voor een ethyleenleiding aan de rand van het plangebied. Voor deze leiding wordt een zelfstandig planvormingstraject opgestart. Dit project is nog niet concreet genoeg en leidt bo-

vendien niet tot een stapeling van milieueffecten met andere ontwikkelingen binnen het plangebied. De ontwikkeling wordt daarom niet meegenomen als autonome ontwikkeling in het MER

Windpark N33

Voor het Windpark N33 is in oktober 2011 de formele procedure gestart voor een rijkscoördinatieregeling, ten behoeve van realisering van een windpark met een capaciteit van > 100 MW. Bij het rijksinpassingsplan wordt een MER gemaakt, ten behoeve waarvan een concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau ter inzage is gelegd. De gemeente Menterwolde heeft bij brief van 23-11-2011 hierover een zienswijze kenbaar gemaakt.

De onderstaande gebiedskaart geeft *globaal* aan waar het windpark gerealiseerd wordt. Het is nog niet bekend waar precies de turbines komen te staan. De komende tijd zullen de milieueffecten van een aantal opstellingsvarianten worden onderzocht. Daarnaast wordt de beoogde locatie vergeleken met mogelijke alternatieve locaties. De resultaten van dit onderzoek zullen in het Milieueffectrapport (MER) worden opgenomen.

Figuur 7. Globale ligging windpark N33

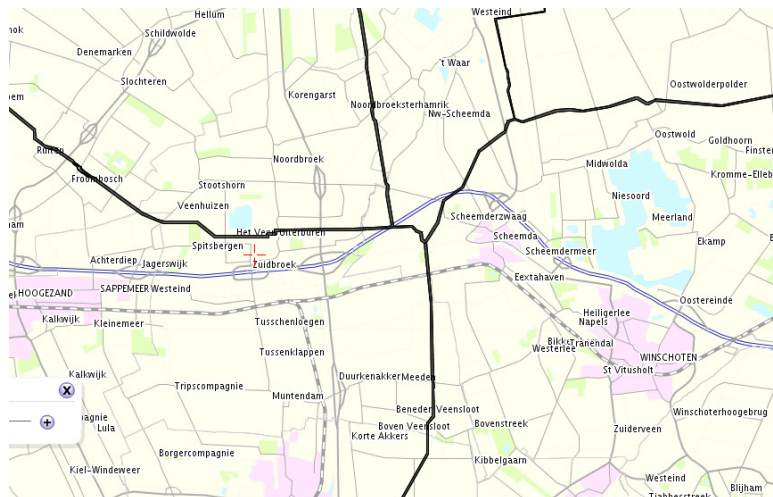
Ten aanzien van het windpark kunnen effecten voor het landschap en het woon- en leefmilieu worden verwacht. Deze effecten zullen op een kwalitatieve manier worden meegenomen in een cumulatietoets.

Factory Outlet Centre

Op dit moment wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om een Factory Outlet Centre (FOC) in Zuidbroek te realiseren. Deze ontwikkeling wordt gezien als een stedelijk ontwikkelingsproject in de zin van het *Besluit mer*⁴⁾. Dit project zal voornamelijk verkeergerelateerde effecten met zich meebrengen. Omdat het project nog onvoldoende concreet is en vrijwel geen stapeling vertoont met de milieueffecten van de ontwikkelingen in het buitengebied, wordt de ontwikkeling in het MER buiten beschouwing gelaten.

Structuurvisie Buisleidingen

Door de Rijksoverheid is een Structuurvisie Buisleidingen vastgesteld waarin voor de lange termijn reserveringen worden gemaakt voor het aanleggen van nieuwe buisleidingstraten. Twee van deze buisleidingstraten doorkruisen het plangebied. Omdat de externe veiligheidseffecten van deze leidingen worden afgewogen in een eigen mer-procedure en vrijwel geen stapeling van milieueffecten veroorzaken met de ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan Buitengebied, worden de buisleidingstraten niet meegenomen in het planMER.

Figuur 8. Beoogde buisleidingstraten door het plangebied

Autonome ontwikkelingen buiten het plangebied

Een aantal buurgemeentes werkt aan het opstellen van een nieuwe bestemmingsplan buitengebied. Deze bestemmingsplannen kunnen leiden tot een stapeling van milieueffecten op het gebied van stikstofdepositie. Voor zover gegevens beschikbaar zijn wordt in de passende beoordeling aandacht besteed aan de stapeling van milieueffecten.

4) Categorie D 11.2

3. TE ONDERZOEKEN MILIEUASPECTEN

In dit hoofdstuk wordt nagegaan voor welke milieuaspecten belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen worden verwacht. Op grond hiervan kan worden bepaald op welke milieuaspecten het accent komt te liggen in het milieueffectrapport. Per milieuaspect wordt een voorstel gedaan voor de beoogde onderzoeksmethodiek.

3. 1. Ecologie

De volgende ontwikkelingen kunnen significante negatieve gevolgen hebben voor de ecologische waarden in het plangebied en natuurgebieden:

- Uitbreiding van bouwpercelen;
- Verplaatsing van bouwpercelen;
- Paardrijbakken en kleinschalig kamperen.

Er kunnen negatieve gevolgen ontstaan door de ontwikkelingsmogelijkheden op zich (directe gevolgen) of doordat er een toename van verkeer ontstaat (indirecte gevolgen). Ten aanzien van het thema ecologie wordt gekeken naar:

- Gevolgen voor de instandhoudingsdoelen voor de Natura 2000-gebieden in de omgeving;
- Gevolgen voor de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS;
- Gevolgen voor de (leefgebieden van) akkervogels;
- Gevolgen voor de (leefgebieden van) (zwaar)beschermde soorten.

In deze paragraaf wordt aangegeven welke aspecten onderzocht zullen worden.

Natura 2000-gebieden

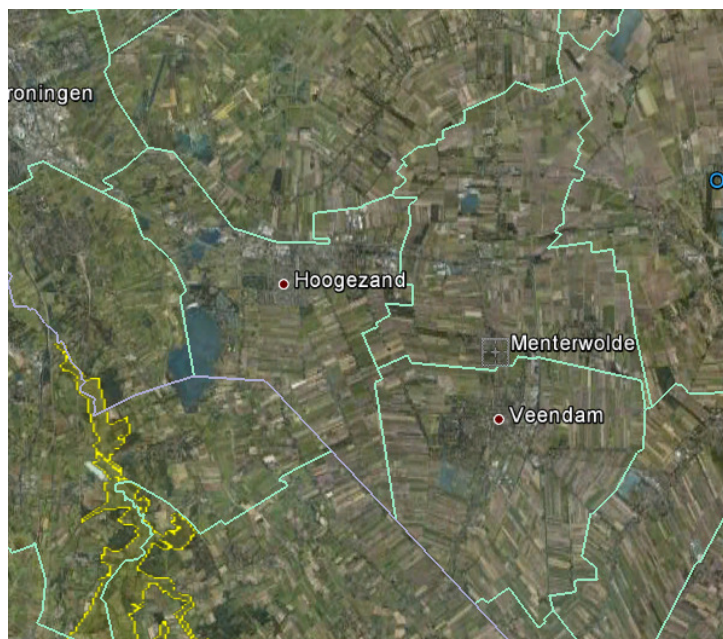
Gebieden die op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen - de zogenaamde Natura 2000-gebieden - liggen op grotere afstand van het plangebied (zie onderstaand kader). Directe effecten zoals verstoring (door licht of geluid) of verdroging (door het onttrekken van water) kunnen daardoor worden uitgesloten. Door de uitstoot van ammoniak, kan de bouw van stallen gevolgen hebben voor vermestings- en verzuringsgevoelige habitats in de omgeving. In de onderstaande tabel wordt aangegeven welke Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied zijn gelegen, welke stikstofgevoelige habitats in deze gebieden voorkomen en of deze daardoor relevant zijn voor het planMER.

Naam natuurgebied	Afstand tot de gemeentegrens (km)	Stikstofgevoelige habitat en kritische depositiewaarde (KDW)	Achtergronddepositie in 2020 (N/ha/jr)	Meenemen in de passende beoordeling
Drentsche Aa-gebied	9,5 km	Actieve hoogvenen (heideveentjes): 400 mol N/ha/jr	1000-1500	Wel meenemen, maatgevend op het gebied van vermessing en verzuring
Zuidlaardermeergebied	5 km	nvt	nvt	Nee, geen stikstofgevoelige habitats aanwezig en afstand te groot voor andere effecten
Liefthingsbroek	15,5 km	Blauwgraslanden: 1100 mol N/ha/jr	1000-1500	Niet meenemen. Conclusies voor Drentsche Aa-gebied gelden ook voor dit gebied

Tabel 6 Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied

Passende beoordeling noodzakelijk voor het Drentsche Aa-gebied

Op circa 9,5 kilometer van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied en het Drentsche Aa-gebied. Dit gebied is onder andere aangewezen voor diverse vermessings- en verzuringsgevoelige habitats. Het bestemmingsplan kan bijdragen aan verdere vermessing- en verzuring in het gebied, doordat de ammoniak die afkomstig is uit dierenmest een verzurende stof is en op grotere afstanden neerslaat in de vorm van droge depositie en natte depositie. Dit wordt ammoniak- of stikstofdepositie genoemd.

Figuur 9. Ligging ten opzichte van Natura 2000-gebied Het Drentsche Aa-gebied

De bestaande depositie (1000 tot 1500 mol N/ha/jr) in het Drentsche Aa-gebied is al hoger dan de voor de aangewezen habitattypen bepaalde kritische depositiewaarde (400 mol N/ha/jr). Omdat hierdoor significant negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, moeten de gevolgen van stikstofdepositie in beeld worden gebracht door middel van een passende beoordeling.

Het Drentsche Aa-gebied is wat betreft stikstofdepositie maatgevend ten opzichte van andere Natura 2000-gebieden. De overige Natura 2000-gebieden in Drenthe en Groningen hebben geen stikstofgevoelige habitats, liggen veel verder weg, hebben een lagere achtergronddepositie of een combinatie van dit alles (zie onderstaande tabel). De conclusies die op basis van deze passende beoordeling worden gemaakt, kunnen daarom worden doorvertaald naar de overige Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitats.

De invloed van stikstofdepositie is mede afhankelijk van de afstand tot gevoelige gebieden. Een groot deel van de depositie vanuit stallen slaat op enkele kilometers van afstand van stallen neer. Een klein deel van de depositie kan echter op grotere afstanden effecten met zich meebrengen. Daarom wordt in het planMER aandacht besteed aan de vermesting en verzuring als gevolg van stikstofdepositie. Depositie vanaf wegen heeft een kleiner verspreidingsbereik en wordt daarom buiten beschouwing gelaten ⁵⁾.

Bij het onderzoek naar vermestende- en verzurende effecten wordt mestvergiftiging en het opwekken van energie via warmtekraftkoppeling (WKK) ook buiten beschouwing gelaten. Mestvergiftiging zelf heeft niet of nauwelijks invloed ten aanzien van het aspect stikstofdepositie, omdat het aantal vermestende stoffen grotendeels gelijk blijft. De mest die normaal in een mestkelder blijft liggen of wordt opgeslagen, wordt in dit geval vergist en naderhand als meststof (digestaat) op het land gebracht. Het verbranden van het verkregen gas in een WKK-installatie leidt wel tot nieuwe vermestende stoffen (NOx), maar die hebben op een afstand van 9,5 km een verwaarloosbaar effect. Cumulatief onderzoek naar dit aspect kan daarom achterwege blijven.

Ecologische hoofdstructuur

In de gemeente bevinden zich geen natuurgebieden die vallen onder de ecologische hoofdstructuur (EHS). Omdat zich op korte afstand van de gemeentegrens ook geen EHS-gebieden bevinden, blijft dit aspect buiten beschouwing.

Akkervogelgebieden

In de gemeente bevinden zich akkervogelkerngebieden. Er moet bepaald worden in hoeverre uitbreiding van bouwpercelen, verplaatsing van bouwpercelen en kleinschalig kamperen leiden tot aantasting van het akkervo-

⁵⁾ In mer-studies voor de aanleg of verbreding van wegen worden de effecten ten aanzien van stikstofdepositie op een afstand groter dan 3 kilometer buiten beschouwing gelaten.

gelgebied. De huidige ecologische waarden worden vastgesteld op basis van bestaand kaartmateriaal en bestaande inventarisatiegegevens. Nieuw veldonderzoek is voor een bestemmingsplan Buitengebied niet noodzakelijk. Het bestemmingsplan vormt immers het kader voor toekomstige ontwikkelingen, maar gaat op zichzelf nog niet over concrete locaties.

Beschermde dier- en plantsoorten

Er moet bepaald worden welke beschermde dier- en plantsoorten er aanwezig zijn in het gebied om te bepalen of de uitbreiding van bouwpercelen, verplaatsing van bouwpercelen, kleinschalig kamperen en aanlegwerkzaamheden leiden tot aantasting van het leefgebied van deze soorten. De huidige ecologische waarden zullen worden vastgesteld aan de hand van algemene ecologische kennis en verspreidingsatlassen/gegevens (www.ravon.nl en www.waarneming.nl) waarin de waarnemingen zijn aangegeven.

Onderzoeksvoorstel ecologie

In het planMER worden de mogelijke milieueffecten op het gebied van ecologie als volgt in beeld gebracht:

- De vermestende en verzurende effecten voor het Natura 2000-gebied Drentsche Aa-gebied worden in beeld gebracht met een daarvoor geschikt rekenmodel. De bijdrage van mestvergisting en WKK-installaties wordt daarbij buiten beschouwing gelaten;
- Aangezien er geen natuurgebieden in de gemeente aanwezig zijn die vallen onder de ecologische hoofdstructuur, wordt dit niet nader onderzocht;
- Bepaald wordt of er aantasting van de akkervogelkerngebieden plaats vindt aan de hand van bestaande informatie;
- Bepaald wordt of het leefgebied van beschermde dier- en plantsoorten wordt aangetast waarbij de soorten bepaald worden aan de hand van algemene ecologische kennis en verspreidingsatlassen/gegevens.

3. 2. Landschap, cultuurhistorie en archeologie

De uitbreiding van agrarische bouwpercelen, verplaatsing van bouwpercelen, het aanplanten van opgaande beplanting (energiegewassen), de mogelijkheden van kleinschalig kamperen, mestvergisters en mestopslag buiten het bouwperceel kunnen een aantasting betekenen van landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden.

Ten aanzien van landschap zijn de volgende waarden van belang:

- Grootschalige openheid;
- Duisternis en stilte;
- Specifiek voor het dijkenlandschap: oude en voormalige dijken;
- Specifiek voor het veenkoloniaal landschap: karakteristieke waterlopen;
- Specifiek voor het wegdorpenlandschap:
 - o Reliëf (glaciale ruggen/inversieruggen);
 - o Groene dorpslinten.

De mogelijkheden voor schaalvergroting (uitbreiding bouwpercelen) en kleinschalig kamperen kunnen gevolgen hebben voor de beleefbaarheid van het landschap en de herkenbaarheid van cultuurhistorisch waardevolle patronen. Het gaat hierbij voornamelijk om de openheid van het landschap en de doorzichten vanuit de lintstructuren en specifiek voor bepaalde landschapstypen: het zicht op oude dijken, karakteristieke waterlopen en reliëf.

Daarnaast hebben uitbreiding van bouwpercelen en kleinschalige recreatie een toename van verkeers- en recreatiedruk tot gevolg. Dit kan negatieve effecten hebben voor de stilte in het gebied en daarmee het belevingswaarde aantasten. Lichtuitstoot van agrarische bedrijven kan negatieve gevolgen hebben voor de waarde duisternis. En tot dezelfde negatieve effecten leiden als bij verstoring van de stilte.

Graafwerkzaamheden ten behoeve van nieuwe bebouwing kunnen archeologische waarden aantasten. De gevolgen voor archeologie zijn alleen lokaal en beperkt. Dit aspect wordt in het MER kwalitatief beschreven op basis van bestaand kaartmateriaal.

Onderzoeksvorstel landschap, cultuurhistorie en archeologie

In het planMER worden de mogelijke milieueffecten op het gebied van landschap, cultuurhistorie en archeologie als volgt in beeld gebracht:

- De huidige landschappelijke en cultuurhistorische waarden worden op gebiedsniveau in beeld gebracht aan de hand van gegevens van Libau en de cultuurhistorische kaart uit de provinciale verordening. Op basis daarvan worden de mogelijke effecten van het schaalvergroting van agrarische bebouwing, het aanplanten van opgaande beplanting, het oprichten van kleinschalige kampeerterreinen kwalitatief beschreven. Aangezien het planMER geen betrekking heeft op concrete locaties, blijft de beschrijving van effecten blijft beperkt tot gebiedsniveau. Waar mogelijk worden foto's en figuren gebruikt om de effecten te visualiseren;
- Archeologische waarden en effecten als gevolg van mogelijke bodemingrepen worden kwalitatief beschreven. Daarbij wordt gebruik gemaakt van bestaand kaartmateriaal.

3. 3. Bodem en water

De ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan kunnen lokaal (beperkte) effecten hebben voor de waterafvoer, het grondwaterpeil en de waterkwaliteit (zowel oppervlaktewater als grondwater). Door de toename van oppervlakteverharding zal hemelwater versneld afstromen naar het oppervlaktewatersysteem. Van deze effecten wordt een kwalitatieve beschrijving opgenomen in het planMER. Daarbij wordt gebruik gemaakt van gegevens van het waterschap Hunze en Aa's.

Door de regelgeving die geldt voor agrarische bedrijven en mestopslag, worden effecten op het gebied van bodemverontreiniging niet verwacht. Dit aspect wordt dan ook buiten beschouwing gelaten.

Onderzoeksvoorstel bodem en water

In het planMER worden de mogelijke milieueffecten voor de bodem en het water worden als volgt in beeld gebracht:

- In het planMER wordt kwalitatief aandacht besteed aan de aspecten waterafvoer en waterkwaliteit. Daarbij wordt gebruik gemaakt van bestaande informatie van het waterschap;
- Het aspect bodemkwaliteit wordt in het planMER buiten beschouwing gelaten.

3. 4. Woon- en leefklimaat

Als gevolg van de uitbreiding van agrarische bedrijven kan de geurhinder in het gebied toenemen. Om de geurproblematiek rond intensieve veehouderijen en bedrijven met een intensieve neventak in beeld te brengen zullen geurberekeningen worden uitgevoerd met het programma V-Stacks gebied. Voor melkveebedrijven zijn geen geurfactoren vastgesteld en gelden de vaste afstanden uit de *Wet geurhinder en veehouderij*. Voor deze bedrijven wordt een knelpuntenanalyse gemaakt op basis van de vaste afstanden.

Nevenfuncties en functieverandering kunnen gevolgen hebben voor de geurhindersituatie rondom agrarische bedrijven. Door de omvorming naar van voormalig agrarische bedrijven naar burgerwoningen en het oprichten van verblijfsrecreatieve functies ontstaat een spanningsveld tussen agrarische bedrijven en de verblijfskwaliteit van het plangebied. Dit verschijnsel wordt kwalitatief beschreven.

De verkeersaantrekkende werking als gevolg van schaalvergroting en kleinschalig kamperen blijft beperkt tot de directe omgeving. Het gaat hier om lokale effecten. De bijdrage aan de concentraties luchtverontreinigende stoffen en de geluidbelasting op het ontsluitende wegennet wordt daarom buiten beschouwing gelaten. Wel kan mestvergisting lokaal overlast met zich meebrengen doordat het zware verkeer toeneemt. Dit geldt vooral voor bebouwingslinten waar de bebouwing dicht op de weg staat. Omdat in het bestemmingsplan geen concrete locaties voor mestvergistingsinstallaties zijn opgenomen, wordt in het planMER een kwalitatieve beschrijving opgenomen van deze problematiek.

Op het gebied van luchtkwaliteit en geluid zijn alleen beperkte en lokale effecten te verwachten van de uitbreiding van agrarische bouwpercelen, het verplaatsen van agrarische bedrijven en het oprichten van mestvergisters. Omdat niet op voorhand valt te voorspellen waar ontwikkelingen precies zullen plaatsvinden, wordt ten aanzien van deze aspecten een kwalitatieve effectbeschrijving opgenomen in het planMER.

Ten aanzien van het aspect externe veiligheid zijn geen belangrijke negatieve effecten te verwachten. De ontwikkelingen in het plangebied brengen niet of nauwelijks een toename van het aantal personen met zich mee. Daarnaast zijn er geen concrete plannen te verwachten in de buurt van risicobronnen. Dit aspect wordt in het planMER buiten beschouwing gelaten.

Bij het (geconcentreerd) houden van vee kunnen infectieziekten ontstaan die overdraagbaar zijn op mensen (zoönosen). Dit speelt name bij de intensieve veehouderij. Het onderzoeksveld naar de gezondheidseffecten van de (intensieve) veehouderij is nog volop in ontwikkeling. In het planMER zal op basis van het advies dat Gezondheidsraad heeft uitgebracht (30 november 2012), op een kwalitatieve manier aandacht worden besteed aan de effecten op dit gebied.

Onderzoeksvoorstel woon- en leefklimaat

In het planMER worden de mogelijke milieueffecten op het gebied van woon- en leefklimaat als volgt in beeld gebracht:

- Om de geurproblematiek rond intensieve veehouderijen en bedrijven met een intensieve neventak in beeld te brengen zullen wordt de cumulatieve geurbelasting in het gebied in beeld gebracht met het programma V-Stacks gebied;
- Voor melkveebedrijven zijn geen geurfactoren vastgesteld en gelden de vaste afstanden uit de *Wet geurhinder en veehouderij*. Voor deze bedrijven wordt bepaald hoeveel gevoelige bestemmingen binnen de 50 m en 100 meter zijn gelegen;
- In het planMER wordt kwalitatief aandacht besteed aan de gevolgen van zwaar verkeer als gevolg van mestvergisting. Overige effecten op het gebied van verkeer worden niet bekeken;
- Ten aanzien van de aspecten luchtkwaliteit en geluid wordt een kwalitatieve beschrijving opgenomen van de mogelijke milieueffecten;
- Aan de hand van het advies van de Gezondheidsraad, wordt op een kwalitatieve wijze aandacht besteed aan de gezondheidseffecten van de (intensieve) veehouderij;
- Het aspect externe veiligheid wordt in het planMER buiten beschouwing gelaten.

3. 5. Duurzame energie

In het planMER wordt een inschatting gemaakt van het aantal huishoudens dat (in theorie) van duurzame energie kan worden voorzien door de plannen voor mestraffinage, zonnepanelen en de plaatsing van kleinschalige windmolens in het plangebied.

Onderzoeksvoorstel Duurzame energie

In het planMER wordt een inschatting gemaakt van het aantal huishoudens dat van duurzame energie kan worden voorzien.

4. ALTERNATIEVENONTWIKKELING

Kern van het planMER is het vergelijken van de milieusituatie bij autonome ontwikkeling (zonder nieuw bestemmingsplan) en de milieueffecten die kunnen optreden door het vaststellen van de nieuwe bestemmingsplannen (het voornemen). Op basis van de mer-regelgeving moeten daarnaast alternatieven worden onderzocht die tot een relevant verschil in milieueffecten kunnen leiden. Het gaat daarbij in ieder geval om de maximaal mogelijk milieueffecten. In dit hoofdstuk wordt een voorstel gedaan voor het onderzoeken van alternatieven.

4. 1. Referentiesituatie

De referentiesituatie is de situatie waarbij de structuurvisie niet wordt uitgevoerd en er geen nieuw bestemmingsplan buitengebied wordt vastgesteld. De referentiesituatie fungeert als ijkpunt, waarmee de milieueffecten van het voornemen worden vergeleken. De referentiesituatie bestaat uit de huidige situatie (2012) en autonome ontwikkelingen die los van het nieuwe bestemmingsplan worden gerealiseerd (zie paragraaf 2.4).

4. 2. Het voornemen

Bij het voornemen worden de milieueffecten beschreven die zijn te verwachten wanneer de structuurvisie en het bestemmingsplan tot uitvoering worden gebracht. Op basis van jurisprudentie moet daarbij rekening worden gehouden met de benutting van de maximale mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. Dit geldt dus ook voor de wijzigingsbevoegdheden die zijn opgenomen. In het voornemen wordt geen rekening gehouden met:

1. De realisatie van bouwpercelen tot 3 hectare;
2. De realisatie van kleinschalige windmolens op woonpercelen en bij niet-agrarische bedrijven;

Deze extra mogelijkheden worden onderzocht door middel van de onderstaande alternatieven.

4. 3. Extra schaalvergroting

In de melkveehouderij is in de komende jaren verdere schaalvergroting aan de orde. Deze schaalvergroting zal zich ook in Menterwolde manifesteren en wordt bij voorkeur in het landbouwkerngebied gefaciliteerd. In dit alternatief wordt onderzocht welke milieueffecten aan de orde zijn wanneer de bouwpercelen van melkveebedrijven doorgroeien tot een omvang van 3 hectare. Daarbij wordt rekening gehouden met de groei van 10 percelen in het landbouwkerngebied (het 'groene' gebied). De worst-case invulling van dit alternatief zal per aspect verschillen. Voor het aspect woon- en leefklimaat levert schaalvergroting in de buurt van kernen grotere effecten op, terwijl op het gebied van natuurwaarden grotere effecten zijn te verwachten, wanneer bouwpercelen in de omgeving van natuurgebieden worden uitgebreid.

4. 4. Alternatief kleinschalige windmolens

In dit alternatief wordt rekening gehouden met de plaatsing van kleinschalige windmolens bij agrarische bedrijven en woningen (tot 15 meter). Alhoewel de effecten van deze kleinschalige molens veel beperkter zijn dan bij grootschalige windturbines, is het onbekend welke gevolgen voor de landschappelijke waarden in het gebied en het woon- en leefklimaat aan de orde kunnen zijn. Door middel van dit alternatief worden deze effecten (kwalitatief) in beeld gebracht.

4. 5. Alternatieven en scenario's stikstofberekeningen

Naar alle verwachting is het aspect stikstofdepositie maatgevend voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. Bij het aspect stikstofdepositie worden naast de huidige situatie, het voornemen en het hierboven genoemde alternatief verblijfsverplaatsingen nog twee scenario's doorgerekend. Het verschil tussen scenario's en alternatieven is dat scenario's vorm krijgen vanwege omstandigheden waarop de gemeente niet kan sturen (bijvoorbeeld marktwerking). Alternatieven is wel iets waar het bevoegd gezag op kan sturen. Met een scenario voor de autonome ontwikkeling en een doorrekening van een trendmatige groei wordt een indruk gegeven van de feitelijke ontwikkeling in de stikstofdepositie. Naast de maximale milieueffecten, wordt dit als belangrijke informatie geacht voor de besluitvorming over het bestemmingsplan.

De gevolgen in het plangebied voor de stikstofdepositie worden in beeld gebracht aan de hand van de volgende alternatieven en scenario's:

- de stikstofdepositie op basis van het huidige (feitelijke) situatie. Aandachtspunt daarbij is dat er vaak een verschil bestaat tussen het feitelijke aantal dieren en het vergunde aantal dieren. Met behulp van de CBS-tellingen van 2011 kan de vergunde en feitelijke situatie met elkaar worden vergeleken;
- het voornemen (maximale invulling). Het gaat hier om een berekening van de maximale stikstofdepositie bij volledige benutting van alle bouwpercelen, inclusief doorgroei op basis van wijzigingsbevoegdheden. Op basis van jurisprudentie is het namelijk verplicht om de maximale milieueffecten in beeld te brengen. Bij dit alternatief wordt echter geen rekening gehouden met bedrijfsverplaatsingen;
- Extra schaalvergroting. Bij dit alternatief wordt er rekening mee gehouden dat in de groene gebied tien bouwpercelen doorgroeien tot een omvang van 3 hectare;
- een trendscenario. op basis van de CBS-cijfers wordt een inschatting gemaakt van de trendmatige ontwikkeling van de veestapel in de komende 10 jaar. Deze groei of krimp wordt vervolgens per diercategorie toegedeeld aan de bestaande agrarisch bedrijven. Er worden dus geen aparte stoppers of groeiers geselecteerd. Met dit scenario kan een realistisch ontwikkeling van de stikstofdepositie worden benaderd.

In dit geval wordt ervoor gekozen om alleen de huidige situatie als referentiesituatie door te rekenen. Vanuit de passende beoordeling is dat verplicht. Het apart doorrekenen van de autonome ontwikkeling heeft weinig toegevoegde waarde. Vanwege de volgende twee redenen zal het doorrekenen van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling tot vrijwel dezelfde resultaten leiden:

- Er worden korte termijn een beperkt aantal vergunningen voor nieuwe stallen verleend;
- Daarnaast bevinden zich in het plangebied vrijwel geen intensieve veehouderijen, waardoor de eisen voor emissiearme stallen uit het *Besluit huisvesting ammoniakemissie veehouderij* verwaarloosbare gevolgen hebben voor de ammoniakemissie uit het gebied.

De exacte invulling van aanvullende alternatieven wordt bepaald nadat de uitkomst van de bovenstaande berekeningen beschikbaar is.

5. CONCLUSIE

5. 1. Te onderzoeken alternatieven

In de onderstaande tabel wordt samenvattend weergegeven welke ontwikkelingsmogelijkheden worden onderzocht op welk type effecten.

Naam alternatief/scenario	Toelichting	Van belang voor welk aspect
Huidige situatie en autonome ontwikkeling (referentiesituatie).	De situatie waarbij er geen nieuw bestemmingsplan buitengebied wordt vastgesteld en concrete projecten binnen en buiten het plangebied onverminderd doorgang vinden. Ten aanzien van het aspect stikstofdepositie wordt geen autonome situatie doorgerekend (zie paragraaf 4.5).	Alle aspecten.
Het voornemen.	Het bestemmingsplan wordt uitgevoerd overeenkomstig de mogelijkheden uit de nota van uitgangspunten.	Alle aspecten.
Alternatief windturbines.	Alternatief waarbij op woonpercelen en bij niet-agrarische bedrijven ook kleinschalige windmolens worden mogelijk gemaakt.	Landschap, cultuurhistorie en geluidhinder
Trendmatige ontwikkeling van de veehouderij.	De trendmatige ontwikkeling van de veestapel in de komende 10 jaar (op basis van de trend in de afgelopen 10 jaar).	Alleen stikstofdepositie.

Tabel 7 Alternatieven en scenario's

5. 2. Te onderzoeken ontwikkelingen en milieuaspecten

In het planMER worden de volgende alternatieven en scenario's met elkaar vergeleken:

Ontwikkelingsmogelijkheid	Typen effecten											
	Stikstofdepositie	Aantasting akkervogel- leefgebied	Beschermd plant- dier- soorten	Landschappelijke en cul- tuurhistorische waarden	Archeologische waarden	Waterafvoer	Waterkwaliteit	Verkeershinder	Luchtkwaliteit	Geluidhinder	Geurhinder	Gezondheid
Vergroten agrarische bouwperce- len	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Mestvergisting				x				x	x	x	x	
Functiewijziging agrarische bedrij- ven	x	x	x	x				x	x	x	x	x
Nevenfuncties (waaronder klein- schalig kamperen)		x	x	x				x	x	x	x	
Mestopslag op veldkavels		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Opgaande beplanting		x	x	x								
10 extra grote bouwpercelen (3 ha)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Kleinschalige windmolens				x						x		

Tabel 8 Relatie tussen ontwikkelingen en milieueffecten

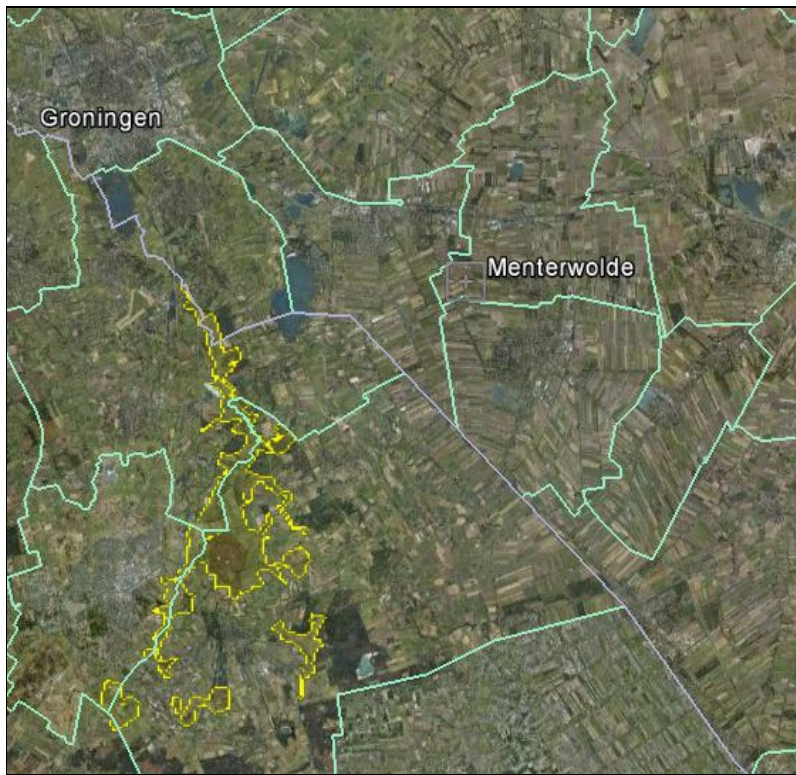
5. 3. Cumulatietoets

Waar relevant, wordt in het kader van cumulatie wordt in ieder geval aandacht besteed aan de volgende ontwikkelingen:

- De ontwikkeling van een windpark langs de N33. Dit speelt met name bij de aspecten landschap en geluid;
- Ontwikkeling van agrarische bouwpercelen in omliggende gemeenten. Veel gemeenten werken op dit moment aan het vaststellen van nieuwe bestemmingsplannen voor het buitengebied. Daarbij wordt in veel gevallen nieuwbouwruiimte geboden voor agrarische bedrijven. Cumulatie doet zich voor bij het aspect stikstofdepositie.

5. 4. Afbakening van het plangebied en het studiegebied

Het plangebied betreft het grondgebied van de gemeente Menterwolde. In de onderstaande figuren is de begrenzing van beide plangebieden weergegeven. Het studiegebied is het gebied waarbinnen effecten als gevolg van het plan kunnen optreden. Met het oog op het aspect stikstofdepositie wordt het Drentsche Aa-gebied in het studiegebied meegenomen.

Figuur 10. Studiegebied (het Drentsche Aa-gebied is aangegeven in het geel)

5. 5. Tijdshorizon

Voor de huidige milieusituatie wordt gebruik gemaakt van de meest recente milieugegevens. De milieueffecten wordt gebruikelijk in beeld gebracht voor het eind van de planperiode. Uitgaande van de vaststelling van het bestemmingsplan 2013, wordt 2023 aangehouden als zichtjaar. Indien er als gevolg van ontbrekende gegevens een afwijkend zichtjaar wordt aangehouden, wordt dit in het planMER vermeld.

BIJLAGE 1 PROCEDURELE EN INHOUDELIJKE VEREISTEN

Hoe ziet de planmer-procedure er uit?

Een planmer is bedoeld om milieubelangen tijdens besluitvorming op een volwaardige manier mee te wegen. Voor het doorlopen van een planmer geldt een wettelijk vastgestelde procedure. De volgende stappen moeten worden doorlopen:

1. openbare kennisgeving. Dit onderdeel vormt de formele start van de procedure. In een openbare kennisgeving wordt aangegeven dat een planmer-procedure wordt doorlopen. Daarnaast wordt aangegeven op welke locatie stukken kunnen worden bekeken;
2. raadpleging. Zowel overheids- en adviesorganen als derden kunnen hun zienswijze geven over de te onderzoeken alternatieven en milieueffecten. Meestal gebeurt deze raadpleging op grond van een notitie reikwijdte en detailniveau. Advisering van de Commissie m.e.r. in dit stadium is vrijwillig;
3. opstellen planMER. Wanneer de te onderzoeken alternatieven en milieueffecten zijn bepaald, kan het milieueffectrapport worden opgesteld;
4. na publicatie van het planMER en het bestemmingsplan wordt het MER aangeboden aan de Commissie m.e.r. (verplicht). In een toetsingsadvies geeft de Commissie aan of het milieueffectrapport voldoende informatie bevat om het plan te kunnen vaststellen;
5. vaststellen van het plan. Na het toetsingsadvies kan het bestemmingsplan worden vastgesteld. In het bestemmingsplan moet worden gemotiveerd op welke manier er rekening wordt gehouden met de uitkomsten van het MER;
6. na vaststelling van het plan vindt evaluatie van milieueffecten plaats.

Wat moet er in een milieueffectrapport staan?

Kern van het planMER is het in beeld brengen van milieueffecten, waarbij het verschil tussen de huidige en toekomstige milieusituatie inzichtelijk wordt gemaakt. Voor wat betreft de toekomstige situatie moeten verschillende alternatieven worden beschouwd. De inhoud van een planMER is afhankelijk van het abstractieniveau en de inhoud van het plan. De inhoudsvereisten worden beschreven in artikel 7.7 van de *Wet milieubeheer*. In algemene zin zijn in een planMER de volgende zaken vereist:

1. een beschrijving van de doelstelling van het voornemen;
2. beschrijving van het voornemen en reële alternatieven, alsmede een motivering van de gekozen alternatieven;
3. een overzicht van eerder vastgestelde plannen en beleid;
4. voor alle milieuaspecten wordt systematisch ingegaan op de bestaande en autonome milieusituatie;
5. ten aanzien van het voornemen reële alternatieven wordt expliciet nagegaan welke milieueffecten kunnen optreden;
6. een vergelijking tussen de autonome ontwikkeling van de milieusituatie en de milieueffecten van de verschillende alternatieven;
7. leemten in kennis worden benoemd;
8. een publieksvriendelijke samenvatting wordt opgenomen.

BIJLAGE 2 BELEIDSKADER

RIJKSBELEID

Structuurvisie infrastructuur en Ruimte (2012)

Met de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte zet het Rijk in op het beschermen van 13 nationale belangen. In het *Besluit algemene regels ruimtelijke ordening* worden regels opgenomen om het beleid uit de Structuurvisie te verwezenlijken. Voor Menterwolde is alleen de bescherming van Natura 2000-gebieden relevant.

Bescherming van natuurgebieden waarover internationale afspraken zijn gemaakt, ziet het rijk als haar taak. Bescherming van de Natura 2000-gebieden op en rond Menterwolde is geregeld via de Natuurbeschermingswet. Voor plannen en projecten die significant negatieve gevolgen voor deze gebieden kunnen hebben, moet een passende beoordeling worden uitgevoerd.

PROVINCIAAL BELEID

Omgevingsverordening Groningen

De Omgevingsverordening Provincie Groningen bevat regels voor de fysieke leefomgeving in de provincie Groningen. De Omgevingsverordening is nauw verbonden met het Provinciaal Omgevingsplan 2009 - 2013. In deze paragraaf zijn de relevante beleidsuitgangspunten voor het buitengebied ten behoeve van de planMER weergegeven.

Opgemerkt wordt dat er een herziening van de provinciale verordening in voorbereiding is en dat bepaalde beleidsuitgangspunten nog kunnen wijzigen.

Intensieve veehouderij

Ten aanzien van de niet-grondgebonden veehouderijen wordt het provinciaal gevolgd, zoals verwoord in de "Partiële herziening verordening intensieve veehouderij". Op basis van dit beleid zijn de ontwikkelingsmogelijkheden per gebied bepaald:

- in de witte gebieden is uitbreiding niet toegestaan;
- in de gele gebieden mag worden uitgebreid tot ten hoogste 5000 m²;
- in de groene gebieden mag worden uitgebreid tot ten hoogste 7500 m².

In de gemeente Menterwolde liggen 15 niet-grondgebonden veehouderijen. 7 daarvan zijn gelegen in de 'groene gebieden' en kunnen beperkt uitbreiden. 8 bedrijven liggen in de zogenaamde 'witte gebieden' en hebben daardoor geen uitbreidingsmogelijkheden.

Figuur 11. Gebiedsindeling intensieve veehouderij (bron: Provincie Groningen)

Schaalvergroting (agrarische bouwpercelen)

Voor grondgebonden agrarische bedrijven is de provinciale verordening grensstellend. De gemeente mag daarbinnen nuanceren, bijvoorbeeld gelet op de ligging in bepaalde gebieden. Daarbij dient tevens de uitkomst van het provinciale besluit over het zogenaamde moratorium te worden afgewacht alsmede de vaststelling van de nieuwe verordening. Op basis van de huidige verordening geldt het volgende:

- de grenzen van de verordening zijn bepalend, hetgeen voor de gemeente bouwpercelen van maximaal 2 ha betekent;
- voor verruiming tussen de 1 en 2 ha wordt een keukentafelmethode gevolgd, gericht op een zo goed mogelijke inpassing in het gebied, inclusief landschappelijke randvoorwaarden.

Het staat gemeenten vrij om zelf een gebiedsdifferentiatie te hanteren. Met het in acht nemen van het regionale beleid ⁶⁾ en de gebiedskenmerken van het POP betekent dit dat de primaire landbouwgebieden de meeste mogelijkheden liggen om gebruik te maken van de ruimte uit de verordening. Als een bedrijf te midden van dorps- of lintbebouwing ligt, wordt maatwerk geleverd, waarbij de wensen van de landbouwers worden beoordeeld in relatie tot de effecten voor de omgeving. Voor deze situaties kan veelal met een kleiner bouwperceel worden volstaan. In het geval van kleinere agrarische bedrijven kan het agrarisch bouwperceel op de aanwezige situatie worden afgestemd. Voor de gemeentelijke invulling van de gebiedsdifferentiatie wordt verwezen naar de volgende paragraaf.

⁶⁾ Nota agrarische bouwblokken en landschap, Regio Oost.

Een bestemmingsplan voorziet in principe niet in nieuwe agrarische bouwpercelen met uitzondering van onder meer verplaatsing uit kwetsbare gebieden.

Niet-agrarisch grondgebruik

Een bestemmingsplan voorziet niet in nieuw ruimtebeslag ten behoeve van, noch in nieuwvestiging van niet-functioneel aan het buitengebied gebonden functies, zoals wonen, niet-agrarische bedrijven, dienstverlening, detailhandel, horeca, maatschappelijke voorzieningen, voorzieningen voor recreatie, anders dan extensieve recreatie. Uitzondering hierop is bij functiewijziging van (agrarische) bedrijven.

Woningbouw

Nieuwe woningen in het buitengebied zijn niet toegestaan met uitzondering van functiewijziging van een bedrijfswoning in één reguliere woning. Dit betekent dat als (agrarische) bedrijven stoppen het perceel een woonfunctie kan krijgen.

Infrastructuur

In het plangebied houdt de provincie rekening met de verdubbeling van de N33. Hiervoor is ondertussen een tracébesluit vastgesteld. Ook is parallel aan de A7 een zoekgebied opgenomen voor de aanleg van een hogesnelheidstrein. Het laatste plan is binnen de planperiode niet aan de orde. Beide ontwikkelingen worden nader beschreven in de paragraaf autonome ontwikkelingen.

Landschapsbeleid

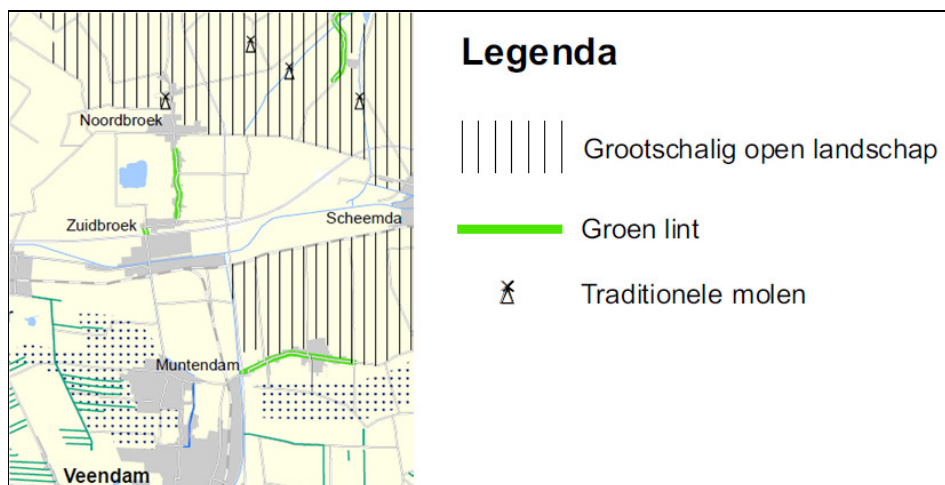
Voor de concrete toetsing bij ruimtelijke ontwikkelingen hanteert de provincie met name kaart 6A van de Omgevingsverordening 2009. Een ontwerp voor een partiële herziening van de verordening wordt naar verwachting medio 2012 vastgesteld

Binnen Menterwolde zijn de volgende aanduidingen van belang:

- Groene linten: de kenmerkende wegdorpen
- Gebied voor landschapontwikkeling: het overgangsgebied naar het stedelijk gebied van Veendam en zuidelijk van Meeden;
- Gebied kanalen en wijken: het kenmerkende veenkoloniale landschap; (inclusief de Oude Veendijk);
- Karakteristieke waterloop: binnen de polder Oude Verlaat;
- Een aantal meer verspreid gelegen bos- en natuurgebieden;
- Grootschalig open gebied: het noordelijk deel van de gemeente, onderdeel van het Oldambtgebied,

De provincie heeft de bescherming van de kenmerken van deze verschillende landschappen overgenomen in de provinciale omgevingsverordening. Aan nieuwe ontwikkelingen worden voorwaarden gesteld. Die zijn enerzijds gericht op het herkenbaar blijven van de genoemde landschapselementen en anderzijds op het waarborgen van de dynamiek. Deze beleidsdoelstelling sluit tevens aan op het provinciaal beleid waarin het landschap als grondslag voor het omgevingsbeleid wordt gehanteerd.

De kaart met landschapswaarden wordt bij de herziening van de verordening in hoofdzaak intact gelaten. De 'groene linten' en de kenmerkende waterlopen in het veenkoloniaal landschap zijn aangevuld.

Figuur 12. Fragment kaart 6A Omgevingsverordening Groningen

Natuurbeleid

In het Provinciaal Omgevingsplan 2009 -2013 en de Omgevingsverordening 2009 is de EHS begrensd. De nadruk ligt op de ontwikkeling als natuurgebied. EHS-ontwikkeling in de vorm van beheersgebieden - gronden waarop de agrarische bedrijfsvoering ten dienste staat van natuurdoelen - worden in meer beperkte mate voorzien. Een nieuwe verordening is in procedure, maar zal op de voor Menterwolde belangrijke onderdelen geen wijzigingen te zien geven.

In de gemeente Menterwolde komen enkele verspreid liggende natuurgebieden voor, zoals dorpsbosjes, verspreide natuurterreinen en de polder de Wieden. Deze gebieden maken evenwel geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. Zie hiervoor ook onderstaand figuur.

Figuur 13. Natuurgebieden in de gemeente Menterwolde (bron: Omgevingsverordening Groningen 2009-2013).

Figuur 14. Akkervogelgebieden (bron: Natuurbeheerplankaart Groningen)

Akkervogelgebieden

In de gemeenten liggen geen weidevogel- en ganzenfourageergebieden. Er bevinden zich wel akkervogelgebieden. In onderstaand figuur is dit weergegeven. De provincie vindt het belangrijk dat de aantallen weidevogels en akkervogels tot stilstand wordt gebracht, vooral in gebieden waar deze vogels veel voorkomen of in gebieden die daarvoor potentieel geschikt zijn. De provincie wil onder meer voorkomen dat nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied een negatieve invloed hebben op de stand van de weide- en akkervogels. Bij dergelijke ontwikkelingen in kerngebieden voor weide- en akkervogels wil de provincie dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden genomen.

Waterbeleid

In de gemeente liggen geen waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en gebieden waar fysieke aantasting van de bodem moet worden voorkomen.

GEMEENTELIJK BELEID

Structuurvisie Menterwolde

De structuurvisie is een visie op hoofdlijnen voor de toekomst van het grondgebied van de gemeente. In onderstaande tabel zijn per thema de belangrijkste uitgangspunten weergegeven.

Thema	Ontwikkelingen
Landbouw	<i>Schaalvergroting agrarische bouwpercelen</i> In het plangebied wordt meegewerkt aan schaalvergroting van agrarische bouwpercelen overeenkomstig het beleid van de provincie. Voor de omvang van agrarische bouwpercelen wordt rekening gehouden met de gebiedsdifferentiatie uit de nota Agrarische bouwblokken en landschap, regio Oost.
	<i>Verbreiding (nevenactiviteiten)</i> Ook voor verbreiding worden (in planologische zin) mogelijkheden geboden. Hier zal naar verwachting minder gebruikt van worden gemaakt. Schaalvergroting wordt gekoppeld aan voorwaarden ten aanzien van landschappelijke inpassing. De praktijk van de afgelopen jaren leert dat dat goed mogelijk is. In goed overleg met de betrokken landbouwer, de provincie en de gemeente wordt een landschappelijk inpassingsplan opgesteld. Vaak ook wordt het waterschap daarbij betrokken om te kijken of er maatregelen nodig zijn vanuit oogpunt van een goede waterhuishouding.
	<i>Duurzaamheid</i> In het kader van duurzaamheid wil de gemeente mogelijkheden bieden voor landbouwers om over te gaan tot de aanplant van energiegewassen (zoals wilg). Binnen het landschapspark de Randvenen zijn er kansen voor de combinatie van landschapsonderhoud, agrarische natuurelementen, de teelt van energiegewassen en de opwekking van duurzame energie. Bij erven in het buitengebied wordt ruimte gezocht voor kleinschalige windturbines (tot 15 meter).
	<i>Verkeer</i> Vanwege de trend naar een meer grootschalig landbouwverkeer kan de wens naar een onderzoek naar passende verkeersmaatregelen in/bij de linten noodzakelijk worden.
Wonen	<i>Uitleglocaties</i> De gemeente gaat geen nieuwe planmatige uitleglocaties meer ontwikkelen; alleen de bestaande uitleglocatie aan de Tolweg wordt in gefaseerd afgerond. De nieuwbouw is al planologisch geregeld.
	<i>Herstructureeringslocaties</i> Daarnaast worden nieuwe woningen voorzien ter plaatse van oudere complexen op diverse locaties in de dorpen. Uitwerking vindt plaats in het <i>Gemeentelijk Woon- en leefbaarheidsplan</i> . In de Meeden kan op grond van een rechtsgeldig plan een beperkte woningbouw (locatie Burgemeester Venemastraat) plaatsvinden.
Bedrijventerreinen	<i>Gouden Driehoek:</i> <ul style="list-style-type: none"> • een vervolg van de Gouden Driehoek wordt behoedzaam en gefaseerd ontwikkeld overeenkomstig bestaand beleid; • brugverbinding tussen de bedrijventerreinen aan de noord- en zuidzijde van het Winschoterdiep.
	<i>Bedrijvenlocatie Veenwolde</i>

	Er worden geen concrete acties genomen voor de ontwikkeling van de bedrijvenlocatie Veenwolde.
Werken	<i>Revitalisering en herstructurering bestaande bedrijfslocaties</i> Revitalisering en herstructurering van een aantal verouderde bedrijfslocaties, zoals in Zuidbroek, Duurkenakker en Achter de Wal. Opknappen van deze locaties heeft prioriteit. Daarnaast wordt in de centrumzones van de dorpen ruimte gegeven aan lichte vormen van bedrijvigheid en dienstverlening, die te combineren zijn met het wonen.
	<i>Vrijkomende (agrarische) bedrijfspanden</i> De gemeente wil ruimte bieden voor bedrijvigheid in vrijkomende (agrarische) bedrijfsgebouwen (midden- en kleinbedrijf, inclusief startende bedrijfjes).
	<i>Factory Outlet Centre</i> Discussie speelt verder rond een mogelijke vestiging van een <i>Factory Outlet Centre</i> (FOC). Veel onderzoek is verricht naar de mogelijkheden en wenselijkheden. De gemeente ondersteunt de vestiging van een FOC, maar daarvoor is een wijziging van het provinciale beleid noodzakelijk. De provincie bepaalt in de loop van 2012 haar standpunt. Voor een FOC zijn locaties ten noorden van ten zuiden van de A7 als zoeklocaties in beeld. Bij een positieve medewerking zal op onderdelen een nadere uitwerking op zaken als milieu, ontsluiting en ruimtelijke inpassing gaan plaatsvinden.
Recreatie en toerisme	<i>Groene Ster</i> Binnen het landschapspark de Randvenen zet de gemeente in op het versterken van het recreatief (mede)gebruik, in combinatie met het verhogen van de landschappelijke waarden en natuurwaarden. Voorbeeld hiervan is het project Singelgolf waarbij een golfbaan wordt aangelegd in combinatie met het extensief grazen schapen en koeien.
	<i>Recreatieve ontwikkeling zandwinning Zuidbroek</i> De afgewerkte delen van de zandwinning bij Zuidbroek, met name aan de zuidzijde gelegen, zijn geschikt voor recreatief gebruik. Op termijn kunnen de mogelijkheden voor een verdere recreatieve benutting worden onderzocht.
	<i>Grootschalige recreatieve voorzieningen</i> Naast de Eurohal, komen binnen geen grootschalige recreatieve voorzieningen voor. Nieuwe grootschalige of intensieve vormen van recreatie zijn géén inzet van beleid.
	<i>Kleinschalige (dagrecreatieve) voorzieningen</i> De structuurvisie richt zich vooral op de mogelijkheden om kleinschalige (dagrecreatieve) voorzieningen verder uit te bouwen. Concreet gaat het om: <ul style="list-style-type: none"> • Realiseren van de ontbrekende schakels in fiets- en wandelroutes; • Dorpsommetjes.
	<i>Kleinschalige verblijfsrecreatie</i> Ingezet wordt op een gezonde toestand van kleinschalige verblijfsrecreatie: die zones waar de landbouw zich verbreedt, dan wel anderszins beperkingen ondervindt (bijvoorbeeld vanuit milieu), lenen zich voor kleinschalige vormen van verblijfsrecreatie. Het gaat hier zowel om kleinschalig kamperen als het bieden van ruimte aan logies met ontbijt.

Infrastructuur	<p><i>Verdubbeling N33</i> Binnen het Provinciaal Omgevingsplan wordt rekening gehouden met de verdubbeling van de N33.</p>
	<p><i>Zoekgebied hoge snelheidstrein</i> In het POP wordt tevens rekening gehouden met een zoekgebied voor een hoge snelheidstrein die het noorden van Nederland met Duitsland moet verbinden. Deze laatste verbinding is aan de zuidzijde van de A7 aangegeven. Wat betreft de reservering voor een hogesnelheidstrein, wordt er vooralsnog van uitgegaan dat deze zowel op de korte als middellange termijn niet aan de orde is en dat gemeentelijk hiervoor geen ruimtereservering hoeft te worden gedaan.</p>
	<p><i>Spoor: 'oostboog'</i> Waar het gaat om de spoorverbindingen is in het POP de "oostboog" aangegeven: een nieuwe aansluiting vanaf Zuidbroek richting Winschoten. Deze verbinding moet als goederenspoorlijn worden gezien, die een functie kan krijgen ten behoeve van het railservicecentrum Groningen. Ook deze ontwikkeling is nog niet voldoende concreet.</p>

Tabel B.1 Beleidsvoornemens structuurvisie